

A Duna Médiaszolgáltató Nonprofit Zrt.
Nemzetiségi Rádió
rádiós csatornájának

KÖZSZOLGÁLATI ÉRTÉK-VIZSGÁLATA

Budapest, 2022. május 31

TARTALOMJEGYZÉK

RÖVIDÍTÉSJEGYZÉK ÉS ÉRTELMEZŐ RENDELKEZÉSEK	3
1. ÁLTALÁNOS ÖSSZEFOGLALÓ	5
2. A NEMZETISÉGI RÁDIÓ CSATORNA VIZSGÁLATÁRA VONATKOZÓ JAVASLAT	9
3. A KÖZSZOLGÁLATI ÉRTÉK-VIZSGÁLAT FŐBB ELEMEINEK BEMUTATÁSA	24
4. A NEMZETISÉGI RÁDIÓ CSATORNÁRA VONATKOZÓ SZOLGÁLTATÁS-LEÍRÁS VIZSGÁLATA	33
5. A TESTÜLET DÖNTÉSE	43

RÖVIDÍTÉSJEGYZÉK ÉS ÉRTELMEZŐ RENDELKEZÉSEK

A közszolgálati érték-vizsgálatban szereplő fogalmak és rövidítések alatt az alábbiak értendők:

Eljárás: a közszolgálati érték-vizsgálat lefolytatására irányuló eljárás.

EBU: European Broadcasting Union (Európai Műsorszolgáltatók Egyesülete).

Közszolgálati érték-vizsgálat: a Közszolgálati Médiaszolgáltató által nyújtott vagy a jövőben indítani tervezett szolgáltatások közszolgálati jellegét és értékét, valamint a médiapiac sokszínűségére gyakorolt hatását feltáró, elemző vizsgálat.

Közszolgálati Közlemény: az állami támogatás szabályainak a közszolgálati műsorszolgáltatásra történő alkalmazásáról szóló bizottsági közlemény (2009/C 257/01).

Közszolgálati médiaszolgáltatás: a Közszolgálati Médiaszolgáltató által nyújtott audiovizuális és rádiós médiaszolgáltatás, hírügynökségi szolgáltatás, valamint internetes úton elérhetővé tett médiatartalmak szolgáltatása (Mttv. 203. § 31. pont).

Közszolgálati Médiaszolgáltató: a közszolgálati médiaszolgáltatás céljainak megvalósítására az Mttv. 84. § (1) bekezdésében nevesített médiaszolgáltató, azaz a Duna Médiaszolgáltató Zártkörűen Működő Nonprofit Részvénytársaság (Mttv. 203. § 32. pont).

Lineáris médiaszolgáltatás: a médiaszolgáltató által nyújtott, műsorszámok műsorrend alapján történő egyidejű megtekintését, illetve meghallgatását lehetővé tevő médiaszolgáltatás (Mttv. 203. § 36. pont).

Médiaszolgáltatás: az Európai Unió működéséről szóló szerződés 56. és 57. cikkében meghatározott, önálló, üzletszerűen – rendszeresen, nyereség elérése érdekében, gazdasági kockázatvállalás mellett – végzett gazdasági szolgáltatás, amelynek, illetve amely egy elválasztható részének elsődleges célja, hogy egy médiaszolgáltató szerkesztői felelősségi körébe tartozó műsorszámokat tájékoztatás, szórakoztatás vagy oktatás céljából a nyilvánossághoz eljuttassa valamely elektronikus hírközlő hálózaton keresztül. (Mttv. 203. § 40. pont).

Médiatanács: a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Médiatanácsa.

Mttv.: a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény.

MTVA: Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap.

NMHH: Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság.

Rádiós médiaszolgáltatás: olyan médiaszolgáltatás, amely hangok sorozatából álló műsorszámokat mutat be (Mttv. 203. § 58.).

Szabályzat: a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap vezérigazgatójának 100/2020. számú és a Duna Médiaszolgáltató Nonprofit Zrt. vezérigazgatójának 8/2020. számú utasításával elfogadott közszolgálati érték-szabályzat.

Tematikus médiaszolgáltatás: az a médiaszolgáltatás, amely lineáris médiaszolgáltatás esetében a napi műsoridő, lekérhető médiaszolgáltatás esetében a közzétett műsorszámok összesített időtartamának nyolcvan százalékában egymáshoz hasonló tematikájú műsorszámokat tesz közzé, mint például a hír- és politikai tájékoztató műsorszámok, a kiskorúaknak szóló műsorszámok, a sportműsorszámok, a zenei műsorszámok, ismeretterjesztő műsorszámok, valamely életmódot bemutató műsorszámok (Mttv. 203. § 67. pont).

Testület: a Szabályzat alapján a közszolgálati érték-vizsgálat lefolytatásával megbízott Közszolgálati érték-testület.

1. ÁLTALÁNOS ÖSSZEFOGLALÓ

1. 1. Bevezetés

A Közzolgálati Médiaszolgáltató és az MTVA vezérigazgatója 2021. április 26. napján kelt levelében az M5, valamint a Nemzetiségi Rádió médiaszolgáltatások 2021. évi vizsgálatára tettek javaslatot.

A Testület 2021. május 4. napján hozott 5/2021. (V. 4.) számú döntésével – elfogadva a Közzolgálati Médiaszolgáltató és az MTVA vezérigazgatójának közös javaslatát – a Szabályzat 2.8. pontjában foglaltakra tekintettel, a Szabályzat 9.1. pontja szerint a meglévő szolgáltatások közül a 2021. évben vizsgálandó szolgáltatásként az M5 audiovizuális, valamint a Nemzetiségi Rádió rádiós médiaszolgáltatásokat jelölte ki.

A Testület 2021. május 5. napján kelt levelében tájékoztatta döntéséről a Közzolgálati Médiaszolgáltató és az MTVA vezérigazgatóját. E levélben a Testület egyúttal felkérte a Közzolgálati Médiaszolgáltató vezérigazgatóját, hogy az érintett médiaszolgáltatások részletes szolgáltatás-leírásait 2021. június 5. napjáig nyújtsa be a Testület részére.

1. 2. Idővonal – az Eljárás egyes fontosabb lépései

2021. április 26.

A Közzolgálati Médiaszolgáltató és az MTVA vezérigazgatója az M5, valamint a Nemzetiségi Rádió médiaszolgáltatások 2021. évi vizsgálatára tettek javaslatot.

2021. május 4.

A Testület ülésén elrendeli az M5, valamint a Nemzetiségi Rádió médiaszolgáltatások vizsgálatát.

2021. május 5.

A Testület tájékoztatja döntéséről Közzolgálati Médiaszolgáltató és az MTVA vezérigazgatóját, és felkéri előbbit a Nemzetiségi Rádió csatornára vonatkozó szolgáltatás-leírás benyújtására.

2021. június 17.

A Közzolgálati Médiaszolgáltató benyújtja a Nemzetiségi Rádió csatornára vonatkozó szolgáltatás-leírást.

2021. augusztus-szeptember

Konzultációs és médiakutatás lefolytatása.

2021. október-december

Az érdemi vizsgálat elvégzése.

2022. június hó 13. nap

A Testület döntést hoz a Nemzetiségi Rádió csatorna tárgyában.

1. 3. A Nemzetiségi Rádió csatorna szolgáltatás-leírásának összefoglalása

A nemzetiségi rádióműsorok több évtizedes múltra tekintenek vissza. A Magyar Rádió Pécsi Körzeti Stúdiója a regionális stúdió alapításának első napján, 1953. január 12-én indította útjára a szerb-horvát nyelvű műsorokat.

A nemzetiségi közösségek nagy hangsúlyt fektetnek anyanyelvük ápolására, mely hozzáállás tükröződik a Nemzetiségi Rádió műsoraiban is. Munkatársai mind nemzetiségi származásúak, az adott kisebbség kultúráját és nyelvét jól ismerők és beszélők. A Nemzetiségi Rádió hídszerepet tölt be nemcsak a többség és a nemzetiség, de a nemzetiségi közösségek közötti kapcsolatok vonatkozásában is.

A Nemzetiségi Rádió tartalmát és célközönségét tekintve a magyar rádiós piacon és talán Európában is egyedülálló. Az adó a Magyarország területén élő nemzetiségeket célozza meg változatos műsoraival. Az országos lefedettségű rádió igyekszik minél szélesebb körben elérni azokat, akik érdeklődnek saját nemzetiségük – esetleg más nemzetiségek – hagyományai, mindennapi élete, kultúrája iránt.

A Nemzetiségi Rádió alap gondolata, hogy elősegítse az államalkotó nemzetiségek fennmaradását, közel hozza egymáshoz az itt élő nemzetiségi csoportok tagjait, és hogy biztosítsa a nemzetiségek anyanyelvhez és kultúrához való alapvető jogának érvényesülését.

A Nemzetiségi Rádió célzott közönsége elsősorban a hazai nemzetiségi közösségek tagjai. Emellett természetesen azon többségi hallgatókat is szeretné a csatorna a nemzetiségi műsorokon keresztül megszólítani, akik szimpatizálnak a nemzetiségekkel, esetleg családi, baráti kötelékek, tanulmányaik okán még beszélnek is a nyelvet.

A Nemzetiségi Rádió hallgatói elsődlegesen a saját nemzetiségi közösségek tagjai, valamint az adott nyelvet tanuló és beszélő, az adott nemzetiség anyaországának kultúrája iránt érdeklődő rádióközönség. A csatorna kínálatában megjelenő műsorok túlnyomó többsége az adott célcsoportú kisebbség nyelvén szólalnak meg.

A Nemzetiségi Rádió a közszolgálati médiaszolgáltató rádiós csatornái közül a harmadik legnagyobb éves költségvetéssel rendelkező adó, 2021-ben 170 millió forintos tervezett éves gyártási költséggel rendelkezik. A költségek fedezetét az MTVA költségvetési és kereskedelmi bevétele biztosítja.

1. 4. A Testület megállapításainak összegzése

A csatorna missziójánál fogva kétségtelenül a közszolgálati médiával szemben megfogalmazott elvárásokat teljesítő mediaszolgáltatásnak értékelendő. A Nemzetiségi Rádió nemcsak hazánkban, de gyakorlatilag európai viszonylatban is unikálisnak mondható missziójával, és ebből következően tartalomstruktúrájával a közszolgálati feladatok egy igen sajátos területét igyekszik ellátni. A Testület megítélése szerint a Magyarországon élő nemzetiségek kulturális értékeinek közvetítése – még a közszolgálati média által ellátott feladatok igen széles tárházán belül is – igen fontos szerepet kell hogy betöltsön.

A Nemzetiségi Rádió korábbiakban többször ismertetett tematikája elvitathatatlanul képes gazdagítani a közszolgálati média portfóliójának kínálatát, hiszen saját gyártású műsorokat sugároz, és léte a médiapiac tekintetében egyértelműen újdonsággal szolgál. A csatorna kínálata tudatosan nem a tömegeket, sőt, kifejezetten a társadalom egy szűk szegmensét kívánja megszólítani, a Magyarországon élő nemzetiségek igényeikre fókuszálva

A Testület álláspontja szerint a tartalom értékét növeli az a szemlélet, felelősségvállalás, amellyel a Nemzetiségi Rádió nap mint nap segít a nemzetiségek egymás közötti, valamint a nemzetiségek és társadalom többsége közötti kapcsolatot fenntartani, illetve kulturális identitásuk megőrzésében hathatós szerepet betölteni. Ilyen módon a Testület a tartalom értékességének vizsgálata során nem szorítkozhat önmagára a csatornán megjelent tartalomkínálatra, az csak a megszólítani kívánt célközönségre gyakorolt hatásokkal együttesen alkot értelmezhető egységet; márpedig e tekintetben a Nemzetiségi Rádió mint magas szintet képviselő érték megkérdőjelezhetetlen

A csatorna a 13 nemzetiség kultúrájának, nemzeti identitásának megóvása terén páratlan szolgáltatásokat igyekszik tenni, hatását pedig nyilvánvalóan elsődlegesen e közösségek irányában lehet képes közvetíteni. Ezen túlmenően, a Nemzetiségi Rádió a közönség tájékoztatását fókuszba helyező műsoraival az információátadásban betöltött szerepe révén nagymértékben hozzájárul a tájékozottságot feltételező véleményformáláshoz és annak egyes döntésekben történő kifejezéséhez. Az információátadás elengedhetetlen feltétele, hogy az el is érje a közönséget, ezért e hatás csak olyan formában képes érvényesülni, ha a csatorna e tematikát követő műsorait kellő figyelem kíséri.

A Nemzetiségi Rádió egyedi tematikájának köszönhetően a Testület számára nincsen összehasonlítási alap a csatorna működési költségeinek megítélése szempontjából. Mindenesetre a közmédia teljes portfóliójához viszonyítottan megállapítható, hogy figyelemmel a saját gyártású, speciális igényeket támaztó műsorok jelentős számára, a csatornára fordított költségek nem tekinthetők túlzottan magasnak, ár/érték aránya megfelelő. Mindez persze nem jelenti azt, hogy amennyiben a közmédia a folyamatos innováció jegyében a nemzetiségek szolgálatát is magasabb színvonalon kívánja ellátni, ami vélhetően költségvonzattal bír, az milyen forrásokból lesz kigazdálkodható.

Tekintettel tehát a Nemzetiségi Rádió egyedi műsorkínálatára, a Testület a szolgáltatás-leírásban szereplő információkra támaszkodva vizsgálatát során megállapította, hogy a szolgáltatás nem gyakorol észlelhető káros hatást a rádiós médiaszolgáltatásokra, azaz nem veszélyezteti a médiapiac egyensúlyát, a tartalmak sokszínűségét, a médiapluralizmust.

2. A NEMZETISÉGI RÁDIÓ CSATORNA VIZSGÁLATÁRA VONATKOZÓ JAVASLAT

Jelen pont a Közzolgálati Médiaszolgáltató által a Testületnek benyújtott szolgáltatás-leírás tartalmát foglalja össze.

2. 1. A szolgáltatás általános bemutatása, piaci környezete

2. 1. 1. A szolgáltatás története, rövid bemutatása

A nemzetiségi rádióműsorok több évtizedes múltra tekintenek vissza.

A Magyar Rádió Pécsi Körzeti Stúdiója a regionális stúdió alapításának első napján, 1953. január 12-én indította útjára a szerb-horvát nyelvű műsorokat. Ezek, mivel kizárólag a baranyai régióban voltak hallgathatók, csak az itt élő horvát és szerb közösségek létéről, életviteléről, helyzetéről, eseményeiről szóltak.

1956 szilveszterén hangzott el a Pécsi Rádió hivatalos első német nyelvű adása. Akkor a közvélemény úgy kommentálta a műsorindítást, mint a forradalom utáni kísérletet arra, hogy itt tartsa a gazdaságilag fontos német népcsoportot a Dél-Dunántúlon. Az adások felvételéről hangzottak el, nagyrészt magyar nyelvű hírek fordításaiból álltak. A munkatársak erőfeszítéseinek eredményeként azonban néhány éven belül valódi nemzetiségi műsorrá vált a német adás, mely igazi szellemi központként járult hozzá a nyelvismeret, kultúra és identitás erősítéséhez. Különösen igaz volt ez a kívánságműsorra, melyben először sikerült elérni, hogy a magyarországi németek – a háborút követően – nevüket is adták, amikor üzentek az itthon maradottaknak. Ezzel párhuzamosan megindult a zenei felvételek készítése, mely a németiség dalait és zenéjét dokumentálta. Nyelvjárási szövegek kerültek hangszalagra, melyek máig egyedülálló értéket képviselnek.

A '80-as évek közepétől a műszaki lehetőségek fejlesztésével lehetőség nyílt arra, hogy ezek a műsorok teljes terjedelmükben foghatóvá váljanak a hallgatók számára a Kossuth URH frekvencián is, biztosítva ezzel az országos lefedettséget. Az első időszakban ez heti két napot jelentett, majd a '90-es évek elején a műsoridő bővítésével egyidejűleg – naponta 30 perc – mindennaposá váltak.

1974. április 1-én a Magyar Rádió Szolnoki stúdiójából először szólalt meg a műsorvezető szlovák nyelven.

1984. január 1-én az országos adások heti 30 perccel bővültek, és így immár 2 alkalommal jelentkeztek az akkori Bartók Rádió hullámhosszán.

1980-ban a Magyar Rádió Szolnoki Stúdiójából kéthetente jelentkezett a román nyelvű műsor.

1987. július 1-én első alkalommal jelentkezett a Magyar Rádió körzeti műsora Szegedről, és ebben már helyet kapott a román és szlovák adás is, hiszen szerkesztőségük Szolnokról Szegedre költözött.

A román kétszer 30 perc, csütörtökön és szombaton reggel 7 órakor jelentkező műsor mellett megjelent ez 30 perces regionális adás is, amelyet vasárnaponként 8 órakor sugárzott a Szegedi Stúdió.

Fontos dátum 1990. szeptember 4-e, hiszen ettől a naptól kezdődően a hétfői nap kivételével minden nap 20 percben jelentkezett a román nyelvű adás, majd 1991. január 1-től 30 percre emelkedett a műsoridő. A szlovák műsor 1993. július 1-től már napi 2 órában jelentkezett, 90 perc regionális és 30 perc országos műsor megoszlásban.

A kis létszámú nemzetiségek közül legelőször a szlovéneknek volt rádióadása.

1979. május 27-én megszólalt a Magyar Rádió Győri Szerkesztőségéből sugárzott szlovén nyelvű magazin. Eleinte minden második vasárnap délelőtt 10, majd 15 és 30 perc időtartamban. 1980-1992 között vasárnaponként 10.30-11.00 óra között félórán.

1992-1998 között csak az URH sávon volt fogható a műsor, és ez nagy elégedetlenséget váltott ki.

Az 1998. január 1-től országosan középhullámon elindult a Magyar Rádió 4-es csatornája, az MR4, amelyen a horvát, német, román, szerb és a szlovák nemzetiségeknek napi 2 órás, a bolgár, görög, lengyel, örmény, ruszin, szlovén és ukrán nemzetiségek részére heti 30 perces anyanyelvű műsor készül.

A roma nemzetiség számára heti 5 alkalommal, hétfőtől-péntekig 60 perces műsort sugárzott a közszolgálati médiaszolgáltató *Három szólamra* címmel. A 2008-as év egyik legpozitívabb fejleménye, hogy napi fél órától egy órára bővült a roma műsorok adásideje, és ezen belül heti két-két alkalommal félórás lovári, illetve beás nyelvű, vagyis cigány anyanyelvű műsorral jelentkezik a magyar nyelvű roma műsorok mellett. A lovári, illetve beás nyelvű műsorok egyik deklarált célja a nyelvvesztés megállítása, az anyanyelv és az ahhoz fűződő különleges kultúra megmentése, az önazonosság megtartásának elősegítése.

A roma nemzetiség további két műsora a Kossuth Rádión is hallható:

- *Jelenlét* – roma közéleti magazin – minden szombaton 24 percben;
- *Jelenlét* – roma kulturális magazin – minden vasárnap 24 percben.

Ezen kívül heti rendszerességgel, vasárnaponként jelentkezik 55 perces magyar nyelvű magazinműsor, az *Egy hazában*, amely a Kossuth Rádión is hallható. Szintén vasárnap hallható *Gyöngyszemek* című műsor, amely heti 5 percben a nemzetiségek irodalmából válogat. A *Nemzetiségek ünnepei* a jeles évfordulók függvényében jelentkezik pénteki adásnapokon, illetve a *Nemzetiségeink zenéje* naponta más-más nemzetiség zenei kultúráját mutatja be.

2. 1. 2. A szolgáltatás előnyeinek felvázolása

A nemzetiségi közösségek nagy hangsúlyt fektetnek anyanyelvük ápolására, mely hozzáállás tükröződik a Nemzetiségi Rádió műsoraiban is. Munkatársai mind nemzetiségi származásúak, az adott kisebbség kultúráját és nyelvét jól ismerők és beszélők.

A Nemzetiségi Rádió hídszerepet tölt be nemcsak a többség és a nemzetiség, de a nemzetiségi közösségek közötti kapcsolatok vonatkozásában is. Mind a naponta, mind a hetente sugárzott adásokban fontos szerepet játszanak a közösség napi hírei, eseményei, szerepelnek tematikus műsorok, illetve műsorsorozatok, műsorblokkok, amelyek az adott nemzetiség kiemelkedő alkotóival, alkotásaival, mesevilágával, népköltészetével, vagy népzenejével foglalkoznak, de kiemelt jelentősége van az anyaország híreinek, kulturális eseményeinek bemutatásának is.

Ez utóbbi hatékonyságához nagyban hozzájárul az anyaországi médiumokkal kialakított nagyszerű együttműködés is.

2. 1. 3. A szolgáltatás közszolgálati médiaszolgáltató stratégiájával való összhangja

A Nemzetiségi Rádió tartalmát és célközönségét tekintve a magyar rádiós piacon és talán Európában is egyedülálló. Az adó a Magyarország területén élő nemzetiségeket célozza meg változatos műsoraival. Az országos lefedettségű rádió igyekszik minél szélesebb körben elérni azokat, akik érdeklődnek saját nemzetiségük – esetleg más nemzetiségek – hagyományai, mindennapi élete, kultúrája iránt.

A 13 nemzetiség (román, szlovák, német, szerb, horvát, szlovén, ruszin, lengyel, görög, bolgár, szlovén, örmény, ukrán), illetve az etnikumként számon tartott cigányság saját, a nap 24 órájában országos lefedettséggel sugárzó rádióadóval rendelkezik. A nemzetiségek autonóm szerkesztőségeinek rádióműsora saját anyanyelvükön szól a hallgatókhoz, témaválasztása, szerkesztési elvei alapján valamennyi megfelel a közszolgálati kritériumainak. A műsorok az adott nemzetiségi közösségekhez tartozók összefogását, a nemzetiségi identitás, öntudat és a kulturális autonómia erősítését, valamint a nemzetiségi nyelv megőrzését tűzték ki célul. A feldolgozott témák között jelentős teret szentelnek a nemzetiségi önkormányzatok működésének, a nemzetiségi kultúra, a hagyományok, a viselet, a népművészet, az ének- és zenei kultúra, valamint a hitéleti-vallási emlékek ápolásának, terjesztésének. A társadalmi problémák megjelenítésén kívül időről időre hangsúlyt kap az esélyegyenlőség megteremtésével, valamint a nemzetiségek jogainak érvényesítésével kapcsolatos önkormányzati feladatok bemutatása is.

2. 2. A szolgáltatás részletes leírása

2. 2. 1. A szolgáltatás tartalomkínálata

1998 januárjában indult el az MR4 rádióadó, amelynek jelenlegi elnevezése: Nemzetiségi Rádió. A tematikus médiaszolgáltatás minden nap 08:00-20:00 óráig ugyanabban a struktúrában sugározza a 13 nemzetiség anyanyelvi és magyar nyelvű műsorait. 20:00 óra után megismétli a két nappal korábbi napközbeni műsorfolyamot. Ezzel kiszámíthatóvá vált, és a folyamatos technikai fejlesztések következtében nem csak az adott körzetben élők számára, hanem országosan is fogható.

Röviden az egyes műsorok tartalmáról:

Bolgár nyelvű műsor: a heti félórás műsorban tájékoztatást nyújt a magyarországi bolgár közösség aktuális eseményeiről, a bolgárok hagyományos ünnepeiről és szokásairól, az egyházi és oktatási intézményekben folyó munkáról. A műsor szignálját és tartalmát az első felelős szerkesztő (Markov Alekszandar) alkotta meg, aki a kezdetektől 2004-ig vezette az adást. A rádió bemutat híres magyarországi és bulgáriai bolgár személyiségeket, művészeket, tudósokat. Tájékoztatja a hallgatókat az anyaország fontosabb társadalmi és kulturális eseményeiről. Műsorra tűzi a bolgár zenét, annak minden fajtáját: a hagyományos népzeneitől és korszerűsített változataitól kezdve a klasszikus és egyházi repertoáron át a legnépszerűbb mai műfajokig.

Együttműködve a Bolgár Nemzeti Rádió Rádió Bulgária nevű adójával sok érdekes anyagot mutat be, főleg a határon túli bolgárok életéből, valamint a bolgár kultúra és társadalmi élet kiemelkedő személyiségeiről.

Görög nyelvű műsor: a műsor célja, hogy görög zenével övezett magvas gondolatokkal minél több magyarországi görög hallgatót szólítson meg. Mindezt természetesen görög nyelven, már a műsor elindulásától kezdve. A magyarországi görög közösség mintegy 4000 lelket számlál, de legtöbbször második-harmadik generációs görög, aki anyanyelvének már inkább a magyart tartja. Ennek ellenére leginkább a görög nyelv tartja össze ezt a közösséget. A műsor megpróbál azokhoz a magyar hallgatókhoz is szólni, akiket elvarázsolt a görög táj, a görög emberek közvetlensége, a görög kultúra, és nem utolsósorban, tudnak görögül. A műsorban bemutatják a görög irodalom kiválóságait, megismertetik a rég elfeledett hagyományokat és jelen vannak a magyarországi görög közösség fontos eseményein.

Horvát nyelvű műsor: a műsor a Magyarországon élő horvátok életéről és Horvátország és hazánk kapcsolatáról szól, valamint a lehetőséghez mértén beszámol a Horvátország határain kívül élő (Ausztria, Szlovákia, Románia, Olaszország, Szerbia, Montenegró és Bosznia és Hercegovina) őslakos horvát népcsoportok életéről. A műsorban a friss hírek és tudósítások mellett riportok és interjúk szerepelnek. A szerkesztők informatív, zenés magazinműsorban igyekeznek bemutatni a 7 megyében élő horvát népcsoport fontosabb eseményeit, rendezvényeit és törekvéseit az anyanyelv és hagyományok ápolására.

Lengyel nyelvű műsor: a műsor feladatának tekinti, hogy a legfontosabb információkkal szolgálja a Magyarországon élő lengyelséget, és segítse őket kultúrájuk megőrzésében és megismertetésében. A műsor állandó szegmense a részben az anyaországból, részben az itteni lengyelségtől származó, lengyel és magyar nyelven sugárzott hírek. A riportokban és tudósításokban beszámolnak a Magyarországon élő lengyelek életéről, ismeretterjesztő adásokat sugároznak a fontosabb magyarországi lengyel emlékhelyekről, történelmi emlékekről. Interjúk is elhangoznak ismert lengyel művészekkel, tudósokkal, politikusokkal magyarországi tartózkodásuk során. A műsorokban beszámolnak a lengyel közösség egyházi életéről és a lengyel-magyar barátságról. Irodalmi alkotásokat, valamint a lengyel zene széles tárházából válogatott darabokat mutatnak be.

Német nyelvű műsor: a szerkesztőség jó kapcsolatokat ápol a magyarországi németek különböző szervezeteivel és önkormányzataival, az oktatási intézményekkel éppúgy, mint a különböző egyházakkal. Európában egyedülálló módon minden második vasárnap élőben közvetít német nyelven celebrált misét a pécsi belvárosi templomból. Ezzel együtt a hírek, tudósítások javát a mindennapok témái adják: az egyesületek, települési közösségek élete, a kultúra ápolása, az anyaországhoz fűződő kapcsolatok és természetesen a német közösség életét érintő politikai kérdések.

Örmény nyelvű műsor: az örményül tudó hallgatókhoz és az örmények iránt érdeklődő magyar közönséghez egyaránt szólnak. Az adások során megemlékeznek az örmény nemzeti ünnepekről, tudósítanak a magyarországi örmény vonatkozású aktuális eseményekről, valamint hírt adnak a diaszpórában élőkkel kapcsolatos történésekről. Bemutatnak örmény származású magyar személyiségeket, Örményországból idelátogató művészeket, tudósokat, politikusokat, és megpróbálják a magyar köztudat részévé tenni az örmények történelmét, kultúráját, hagyományait.

Három szólamra: a hazai cigányság többsége alapvetően három anyanyelven osztozik: a magyart, a lovárit vagy a beást tekinti sajátjának. Ezért is viseli a roma magazinműsor a *Három szólamra* címet – mert mindhárom anyanyelven készül. A műsor az anyanyelv ápolásán és az identitástudat erősítésén túl folyamatosan tudósítani kíván a hazai cigányságot érintő valamennyi sorskérdés alakulásáról. Támogatja a kulturális és gazdasági kezdeményezéseket, a hagyományőrzést és hagyományteremtést. A magyarországi romák megszólaltatásával, a követhető életutak, illetve követésre méltó, alkalmas és előbbre vivő önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, civil szervezeti példák bemutatásával kíván hozzájárulni a közös gondolkodáshoz. A műsorban nem csak az érdekvédelmi, érdek-képviselői munkát végzők és a roma értelmiség, hanem egyszerű, hétköznapi cigány emberek is megszólalnak.

A műsorban az egészséges életmóddal, egészségőrzéssel, a hagyományos és az élő gasztronómiával kapcsolatos, de a művészeti élet eseményeiről szóló hangképekkel is találkozhatnak. Az évfordulókról és ünnepekről is esik szó. Természetesen a mai valóság legsúlyosabb, a cigányság sorsát alapvetően befolyásoló politikai és társadalmi gondok (pl. előítéletek, szegregáció, munkanélküliség) is kiemelt helyet kapnak a műsorban, de a szerkesztőség elsősorban a magyarországi romák

szemével igyekszik láttatni a folyamatokat, elemezni a jelenségeket. A roma közgondolkodás azon véleményeit és érveit is felszínre kívánja hozni, amelyek másutt nem hangoznak, vagy nem hangozhatnak el. Magazinműsor lévén, a *Három szólamra* sok megszólalóval és zenékkal jelentkezik a hazai cigányság három anyanyelvén.

Román nyelvű műsor: hallgatói elsősorban a hazai román közösségből kerülnek ki. Műsoraikban beszámolnak a közösség eseményeiről és az anyaországban zajló fontosabb történésekről. Külön szólnak a diákokhoz, idős emberekhez, nőkhöz és a sport rajongóihoz. Beszámolnak az ortodox és a baptista egyházi élet eseményeiről. A műsor immár több mint tíz éve, kéthetente euroregionális adással jelentkezik *Európa hullámhosszán* címmel, amelyet a temesvári kollégákkal közösen szerkeszt a szegedi stúdió, két nyelven. Az identitás megtartásában egyaránt segítenek a riporterek, akik nap, mint nap megfordulnak a román lakta falvak, települések iskoláiban, művelődési házaiban, vagy az egyszerű emberek házaiban. Munkájukat 2000-ben a Magyar Rádió Stáb Nívódíjjal jutalmazta.

Ruszin nyelvű műsor: a ruszinság az egyetlen olyan magyarországi nemzetiség, amelynek nincs anyaországa, ezért különös jelentősége van a magyar-ruszin közös hagyományápolásnak. Részben ezért kétnyelvű az adás. A műsor alapvetően a hazai ruszinság néprajzával, vallási életével, hagyományaival, kultúrájával és a kisebbségi lét problémáival foglalkozik, 2003-tól a kárpátaljai (ukrajnai) ruszinok kultúráját is bemutatja.

Szerb nyelvű műsor: elsődleges feladatának a magyarországi szerbek anyanyelven történő objektív tájékoztatását tekinti, mely kiemelt jelentőségű misszió.

A magazinműsor napi két órában követi a szerb nemzetiség hétköznapi életének és ünnepeinek jelentős pillanatait, igyekszik objektíven tájékoztatni a magyarországi szerbek társadalompolitikai, vallási, oktatási és kulturális aktualitásainak minden napjairól. A műsorban helyet kapnak az anyaországban történő kulturális események is, amelyek meghatározóak a magyarországi szerbek életében. A műsorban havi egyszer hangzik el a „*Na talasima Evrope*“, azaz az *Európa Hullámhosszán* című szerb határon átnyúló euroregionális műsor, amelyet a Szabadkai, Temesvári és a Pécsi Rádió szerb munkatársai készítenek. A szerb Informatív-zenei magazin naponta jelentkezik 14:00-tól 16:00-ig, szombaton és vasárnap pedig kívánságműsorról szórakoztatja hallgatóit.

Szlovák nyelvű műsor: elsősorban a hazai szlovákság életéről, kulturális eseményeiről számolnak be hírekkel, riport összeállításokkal. A hallgatók anyanyelvének ápolását segíti a Szlovák Rádióval megkötött csereegyezmény, amelynek keretében a magyar közmédiák munkatársait friss hírekkel, információkkal, zenei anyagokkal látják el.

Szlovén nyelvű műsor: a műsorokban nemcsak a Szentgotthárdon és a környező településen élő magyarországi szlovéneket szólaltatják meg, hanem azokat is, akik gazdasági vagy politikai okokból költöztek el Magyarország más vidékeire. Tudósítanak Szlovéniából, Ausztriából és Olaszországból is. Bemutatják az ott élő szlovének életmódját, kiemelkedő eseményeit, személyiségeit.

Ukrán nyelvű műsor: a műsor fő célja, hogy az ukrán közösség életéről átfogó képet adjon mind az ukránok, mind a magyarok számára. Tudósításaikban, interjúikban, riport-összeállításaikban az ukrán nemzeti kisebbség életének fontosabb eseményeit, a Magyarországi Ukrán Kulturális Egyesület és az országos, valamint a helyi önkormányzatok tevékenységét mutatják be.

Nemzetiségek zenéje: a műsor naponta más-más nemzetiség zenei kultúráját mutatja be.

Gyöngyszemek – szemelvények nemzetiségeink irodalmából: az irodalmi alkotásokat színművészek adják elő magyar nyelven.

Jelenlét: a műsorban színes riportok, portrék, programajánlók hallhatók a roma kulturális és közélet szereplőivel. Példák, amiket érdemes követni.

Egy hazában: a hazai nemzetiségek gazdag kultúrája, nyelve és művészete – ebbe a hihetetlenül színes világba segít betekinteni a hetente jelentkező magazinműsor. Munkatársai a Nemzetiségi Rádióban anyanyelvükön (bolgár, görög, horvát, lengyel, német, örmény, román, ruszin, szerb, szlovén, szlovák és ukrán nyelven) készítik adásaikat, az *Egy hazában* című, 55 perces műsorban viszont magyar nyelven szólítják meg a hallgatókat.

2. 2. 2. A közszolgálati médiaszolgáltatás törvényi céljainak való megfelelés

A Nemzetiségi Rádió alap gondolata, hogy elősegítse az államalkotó nemzetiségek fennmaradását, közel hozza egymáshoz az itt élő nemzetiségi csoportok tagjait, és hogy biztosítsa a nemzetiségek anyanyelvhez és kultúrához való alapvető jogának érvényesülését.

A közmédiának nemcsak a társadalom legszélesebb rétegeit kell megszólítani, hanem műsoraival, szolgáltatásaival elő kell mozdítani a kisebb csoportok integrációját is. Ezt a célt szolgálják a Nemzetiségi Rádió műsorai.

A közszolgálati médiaszolgáltatás hatályos szabályozása több jól azonosítható feladatot, irányt jelöl meg a médiaszolgáltató részére, ezzel biztosítva azt, hogy a nemzetiségi műsorok kiemelt figyelmet fordítsanak a Közszolgálati Kódexben foglaltakra.

A Nemzetiségi Rádió adásai lehetőséget biztosítanak a többi között:

- a nemzeti, a közösségi, a vallási, az európai identitás, a kultúra gazdagítására;
- a nemzeti összetartozás és a társadalmi integráció elősegítésére;
- a család értékének tiszteletben tartására és támogatására, segítve a kisebbségi közösségekben élő családokat;
- a nemzetiségek, vallási, valamint egyéb közösségek médiával szemben támasztott igényeinek kielégítésére, kultúrájának bemutatására, a nemzetiségek anyanyelvének ápolására.

A médiaszolgáltatóval szemben megfogalmazott elvárások között szerepel még a nemzetközileg is elfogadott alapelveknek való megfelelés, valamint a társadalom valamennyi rétegének, csoportjának kiszolgálása, amely feltételeknek a Nemzetiségi Rádió teljes mértékben megfelel.

2. 2. 3. A szolgáltatás (tartalmi) minőségi jellemzői

A Nemzetiségi Rádió munkatársai mind nemzetiségi származásúak, a hazai közösségek tagjai, anyanyelvi szinten beszélnek nemzetiségi nyelvüket. Ez már önmagában megalapozza a magas szakmai színvonalat és a tartalom minőségét, hiszen közvetlen kapcsolatuk van a hazánkban élő kisebbségi közösségekkel.

A Nemzetiségi Rádió gyártása jelenleg három helyszínen zajlik, Pécsen (szerb, horvát, német), Szegeden (szerb, szlovák, román) és Budapesten (roma, valamint a 7 kisebb nemzetiség). A műsorok Budapesten belső gyártásban, vidéken külső gyártócég (Medimedia) közreműködésével (a munkatársak az MTVA alkalmazottai) készülnek.

A Nemzetiségi Rádióban szinte az összes szerkesztő egyben műsorvezető is, ráadásul a munkatársak szakirányú mikrofonengedéllyel rendelkeznek a nemzetiségi nyelv ismerete okán.

A magyar nyelvű műsorokban kizárólag olyan szerkesztő szólhat meg, aki rendelkezik magyar nyelvű mikrofonengedéllyel, mely elvárás a minőség garanciáját is jelenti.

A műsorokon dolgozó hangmérnökök, napi szerkesztők az elmúlt évtizedekben kiismerték a Nemzetiségi Rádió hallgatóinak igényeit, ahhoz szabják a műsorok struktúráját. A Nemzetiségi Rádió speciális műsorkínálata a hallgatói kört változatossá teszi, nem beszélhetünk homogén hallgatói csoportról. Épp ezért kiemelten fontosak a visszajelzések, amelyek alapján megállapítható, hogy igény van a napi aktuális tájékoztatásra, az anyaországbeli hírekre, de ugyanígy az archív felvételekre is (ld. kívánságműsor), ahol a minőség másodlagos szempont a tartalomhoz képest.

2. 2. 4. A szolgáltatás hatása a közönségre

A Nemzetiségi Rádió célzott közönsége elsősorban a hazai nemzetiségi közösségek tagjai. Emellett természetesen azon többségi hallgatókat is szeretné a csatorna a nemzetiségi műsorokon keresztül megszólítani, akik szimpatizálnak a nemzetiségekkel, esetleg családi, baráti kötelékek, tanulmányaik okán még beszélnek is a nyelvet.

Pozitív eredmény, hogy az anyanyelvű műsorokat a közösségek bevonják a nemzetiségi oktatásba, amely jelentős közszolgálati hasznot hordoz.

Hátrány, hogy a Nemzetiségi Rádióhoz kapcsolódó online felületek (www.mediaklikk.hu, dedikált Facebook-oldalak) a célközönségnek csak egy részéhez jutnak el, hiszen az idősebb generáció nem feltétlen internetezik, a Médiaklikk még nem tudatosult a hallgatók körében, valamint a közösségi oldalak használata sem általánosan jellemző a célközönség körében.

2. 2. 5. Nemzetközi standardoknak való megfelelés

A Nemzetiségi Rádió, mint dedikáltan az országban élő kisebbségek kultúrájának és identitásának bemutatásával, védelmével és megőrzésével foglalkozó rádiós médiaszolgáltatás ezeket az irányelveket maradéktalanul teljesíti, pótolhatatlan és egyben unikális szerepet tölt be a magyarországi nemzetiségek számára. A Nemzetiségi Rádió tematikus műsorai és sorozatai napi és heti rendszerességgel foglalkoznak egy-egy kisebbség hagyományainak ápolásával, anyaországuk történetének, jeles személyeinek, művészetének és kulturális eseményeinek bemutatásával.

2. 2. 6. A közszolgálati médiaszolgáltató stratégiájával való összefüggések

Az adó – a többi közszolgálati csatornához hasonlóan – kiemelt jelentőségű missziót teljesít. A közmédia a legdemokratikusabb közszolgáltatás: ezen belül a Nemzetiségi Rádió megbízható, napi működéssel, naponta jelentkező műsorfolyamával olyan értékeket közvetít, amelyek a Magyarországon élő nemzetiségeket szolgálják.

Magyarországon 13 nemzetiséget tartanak hivatalosan nyilván (román, szlovák, német, szerb, horvát, szlovén, ruszin, lengyel, görög, bolgár, szlovén, örmény, ukrán), illetve a korábban etnikumként számontartott cigányság; e nagy lélekszámú népcsoportok a magyar állam jóvoltából saját, a nap 24 órájában országos lefedettséggel sugárzó, középhullámú rádióadóval rendelkeznek. Lényeges, hogy a nemzetiségek saját, nemzetiségi szerkesztők, újságírók alkotta autonóm szerkesztőségeinek rádióműsora saját anyanyelvükön szól a hallgatókhoz, a szerkesztési elvek alapján valamennyi témaválasztás megfelel a közszolgálati kritériumainak. A műsorok egyértelműen a nemzetiségi identitás, a nemzetiségi öntudat és a kulturális autonómia erősítését, a nemzetiségi közösségekhez tartozók összefogását, valamint a nemzetiségi nyelv megőrzését tűzték zászlajukra. A szerkesztők jelentős teret és energiát szentelnek a nemzetiségi önkormányzatok működésének bemutatására, a nemzetiségi kultúra, a hagyományok, a viselet, a népművészet, az ének- és zenei kultúra, valamint a hitéleti-vallási emlékek ápolására, terjesztésére. Nem hallgatják el a társadalmi problémákat sem, azok megjelenítése mellett nagy hangsúlyt kapnak az esélyegyenlőség megteremtésével és a nemzetiségek jogainak érvényesítésével kapcsolatos önkormányzati feladatok, valamint a kulturális, társadalmi és gazdasági kapcsolatok bemutatása az adott anyaországokkal.

2. 2. 7. A választott terjesztési platform indokainak ismertetése

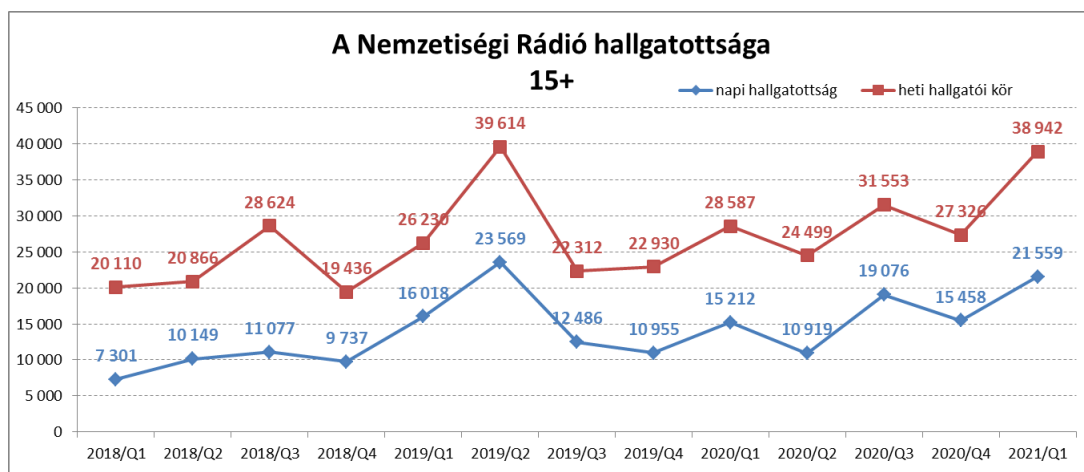
A középhullámú frekvencia nem fogható mindenhol, ami hallgatóvesztést okoz, és bár interneten is hallgatható napi 24 órában a médiaszolgáltató, az idősebb generáció nagy része még a régi rádiózás közönségéhez tartozik.

A Nemzetiségi Rádió műsorai több platformon is elérhetőek: földfelszíni analóg sugárzással, műholdon keresztül, valamint az online térben is.

Az online tér egyre nagyobb szerephez jut a mai világban (ld. mobileszközök sokrétű használata), ezért érdemes az ehhez kapcsolódó lehetőségeket minél jobban kiaknázni, így akár proaktívabb részvétellel megjeleníteni a közösségi oldalakon is.

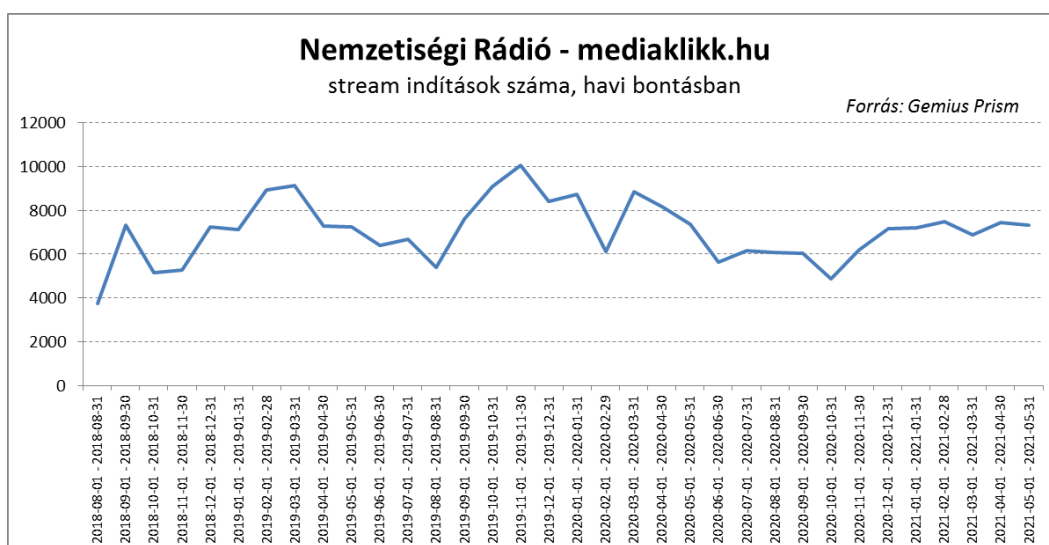
2. 2. 8. Elérés

A közszolgálati média a Nemzetiségi Rádióról 2018-tól rendelkezik hallgatottsági adatokkal, azóta szerepel az NMHH rádiós közönségmérésében. 2018-ban a napi hallgatók száma 10 ezer fő körül volt, 2019-től valamivel magasabban, 10-25 ezer fő között ingadozott. A heti hallgatói bázisa szintén 2019-től került egy kicsivel magasabb tartományba: 20 és 40 ezer fő között volt a negyedévek átlagát vizsgálva.

1. ábra (Forrás: NMHH hallgatottságmérés)

A Nemzetiségi Rádió online is elérhető a mediaklikk.hu felületen. Az élő *stream* adatai (*stream* indítások száma) 2018 augusztusától kerültek be a Gemius Prism adatbázisába.

2. ábra

A Nemzetiségi Rádió havi *stream* indításainak száma 6 ezer és 10 ezer között volt a vizsgált időszakban.

2. 2. 9. Megcélzott közönség

A Nemzetiségi Rádió hallgatói elsődlegesen a saját nemzetiségi közösségek tagjai, valamint az adott nyelvet tanuló és beszélő, az adott nemzetiség anyaországának kultúrája iránt érdeklődő rádióközönség. A csatorna kínálatában megjelenő műsorok túlnyomó többsége az adott célcsoportú kisebbség nyelvén szólalnak meg.

A magyarországi nemzetiségi közösségek közvetlen megszólítása az induláskor mindenképpen az összetartozás érzését erősítette. Néhány közösségben (ahol jellemzően az idősebb, a magyar nyelvet még nem beszélő generációk telepedtek le) ez volt a rádióadó legnagyobb vonzereje, így a kiszolgált közönség vonatkozásában ők foglalták el az első helyet, és csak őket követte az adott nemzetiségekkel szimpatizáló, kultúrájuk és nyelvük iránt érdeklődő hallgatóközönség.

Az utóbbi években célként fogalmazódott meg a fiatalabb generáció megszólítása is. Az erre való törekvés leginkább a zenei műsorokban valósul meg, ugyanis a tradicionális népzene mellett egyre inkább megjelennek a világzene, valamint az adott nemzetiséghez tartozó népszerű zenei kultúrkörök képviselői.

2. 2. 10. Más szolgáltatásoktól való eltérés

A Nemzetiségi Rádió egyedülálló a hazai médiapiacra. Vannak kisebb helyi nemzetiségi rádióműhelyek, de azok kizárólag egy nemzetiségre összpontosítanak, a Nemzetiségi Rádió azonban mind a 13 nemzetiséghez szól, ráadásul túlnyomórészt a saját anyanyelvükön.

Tematikus rádióadóként van jelen a médiapiacra, így a közmédia rádiócsatornái között is. Munkatársai nemzetiségi kötődéssel és nyelvismerettel rendelkeznek,

ami elengedhetetlen a közösségekkel való kiegyensúlyozott és előremutató kommunikációhoz és a műsorkészítéshez. A Nemzetiségi Rádió felel a közszolgálati funkciók közül a nemzetiségek médiával szemben támasztott igényeinek kielégítéséért, kultúrájának bemutatásáért, valamint a nemzetiségek anyanyelvének ápolásáért egyaránt.

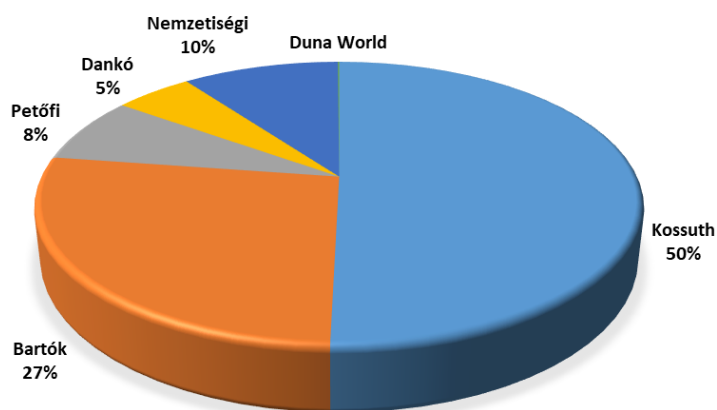
2. 2. 11. Költségek, ár/érték arány

A Nemzetiségi Rádió a közszolgálati médiaszolgáltató rádiós csatornái közül a harmadik legnagyobb éves költségvetéssel rendelkező adó, 2021-ben 170 millió forintos tervezett éves gyártási költséggel rendelkezik.

Rádió csatorna	2021. év terv költség (bruttó millió Ft)	2021. I-III. hó terv költség (bruttó millió Ft)	2021. I-III. hó tény költség (bruttó millió Ft)
Kossuth	855	207	136
Bartók	456	125	49
Petőfi	128	34	20
Dankó	85	16	11
Nemzetiségi	170	42	32
Duna World	1	0	1
Összesen	1 696	425	250

1. táblázat

RÁDIÓCSATORNÁK KÖLTSÉGMEGOSZLÁSA 2021 TERV

3. ábra

A Nemzetiségi Rádió gyártási költségei a közmédia rádiós portfólió költségeinek 10%-át teszik ki. A Nemzetiségi rádió egyedi tematikájú adó, a portfólió többi adói között a Petőfi Rádió, a Bartók Rádió és a Dankó Rádió zenei tematikára épül, melyek között eltérés a rádiók által játszott különböző zenei műfajokban mutatkozik meg.

A Nemzetiségi Rádió műsoridejének 99,6%-át nemzetiségi műsorok teszik ki, az első sugárzású műsorok aránya 51%.

A műsorok gyártásának költsége 2021. I-III. hónapban bruttó 32,3 millió forint volt. Ehhez járul hozzá további 51,5 millió forint személyi jellegű kifizetés (járulékokkal együtt), és 95,7 millió forint műsorterjesztési költség.

Az MTVA a Nemzetiségi Rádió műsorszolgáltatásához szükséges infrastrukturális háttérrel rendelkezik, a 2021. évi terv ehhez kapcsolódó beszerzéseket nem tartalmaz.

A költségek fedezetét az MTVA költségvetési és kereskedelmi bevétele biztosítja.

2. 3. Értékelés, összefoglalás

2. 3. 1. A médiaszolgáltató saját értékelése a szolgáltatás közszolgálati értéke kapcsán

Az indulása óta a hazánkban élő kisebbségek kultúrájával, hagyományainak ápolásával foglalkozó adó aktívan hozzájárul ahhoz, hogy a közösségek tagjai megőrizzék és megerősítsék nemzeti identitásukat.

A Nemzetiségi Rádió missziója továbbá a nemzetiségek kiemelkedő egyéniségeinek, alkotóinak és alkotásainak bemutatása. Saját anyanyelvén ismerkedhet meg a hallgató az adott nemzetiség mesevilágával, népköltészetével, népzenejével, hagyományaival. A hetente jelentkező magyar nyelvű magazinban mindemellett a magyarországi hallgatók is betekintést nyerhetnek az itt élő kisebbségek életébe, hétköznapjaiba, szokásaiba. A műsorokban az adott nemzetiség életének, illetve önkormányzatának hírei mellett szerepelnek kulturális intézményeik programjai, sportrendezvényei, szórakoztató eseményei, valamint az anyaország zenei életének bemutatása is. A szolgáltatás struktúrájában megtalálhatók továbbá a naponta, valamint hetente jelentkező tematikus műsorok, műsorsorozatok, amelyek az adott nemzetiség kiemelkedő alakjaival, az anyaország mindennapjaival foglalkoznak.

A Nemzetiségi Rádió műsorstruktúrájának kialakításakor megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a tematikus műsortervezésre, kiemelt küldetesként kezelve a hazánkban élő kisebbségek nemzeti identitástudatának erősítését, a közösség-összetartó, kohéziós kulturális és hagyományőrző programok bemutatását, a hitéleti ünnepek, szokások életben tartását, ezen keresztül segítve a magyar társadalomba való beilleszkedést.

A közmédia az évek során alkalmazkodva a hallgatói elvárásokhoz, folyamatosan figyelemmel kísérte a Magyarországon élő kisebbségi önkormányzatok munkáját, az adott közösség életét meghatározó történésekre, eseményekre gyorsan és határozottan reagált, elősegítve ezzel a többségi társadalom kisebbségekkel kialakított kapcsolatainak elmélyítését.

2. 3. 2. A közszolgálati érték-vizsgálat szempontjainak való megfelelés

A Nemzetiségi Rádió országos vételkörzetű lineáris rádiós médiaszolgáltatás, amely a meglévő technikai feltételek mellett a lakosság legszélesebb körében ingyenesen hozzáférhető. Műsorkínálatában az adott nemzetiség életének, illetve önkormányzatának hírei mellett szerepelnek kulturális intézményeinek programjai, hagyományos ünnepei, az egyházi ünnepek, a vallási felekezetek hírei, rendezvényei. Mind a naponta, mind a hetente sugárzott adásokban megjelennek tematikus műsorok és műsorsorozatok, amelyek az adott nemzetiség kiemelkedő alkotóival és alkotásaival, mesevilágával, népköltészetével, népzenejével foglalkoznak. Az adásokban ezeken túl kiemelten foglalkoznak az anyaország híreinek és kulturális eseményeinek bemutatásával.

A Nemzetiségi Rádió egyik legfontosabb feladata a különböző kultúrák közötti értékek közvetítése és a sokszínűség megerősítése mellett a nemzetiségek magyarországi boldogulásának elősegítése. A médiaszolgáltatás tematikája, tartalma és hallgatóbázisa alapján megállapítható, hogy a csatorna maximálisan megfelel a törvényben meghatározott közszolgálati céloknak és alapelveknek, az sokszínűen gazdagítja a magyar médiapiacot. Figyelemmel a rádió kulturális örökség megőrzéséhez való kimagasló hozzájárulására, illetve a hazánkban élő nemzetiségek identitásának ápolásában vállalt elvitathatatlan szerepére, a tartalomkínálat értékessége nem lehet kérdés.

2. 3. 3. Összegzés

A részleteiben is kerek világ... Azaz a fontos dolgok a részletekben rejlenek, amelyek azonban egyenként is képesek az önálló életre. Ez jellemzi a nemzetiségi műsorok egészét, így a Nemzetiségi Rádiót is: 13 különböző történetű, de ugyanakkor sokban hasonló közösség életét, kultúráját igyekszik megismertetni a hallgatókkal.

Különbség és hasonlóság – ismét részletek, amelyek azonban nagyon fontosak ahhoz, hogy túllépünk az egyes nemzetiségekről alkotott preconcepciókról. Ebben elvitathatatlan szerepük van a nemzetiségi munkatársaknak is, hiszen ők közelről ismerik azt a közösséget, amelynek mindennapjait szeretnék közelebb hozni a Nemzetiségi Rádió hallgatói számára.

A munkatársak a nemzetiségi kötődés mellett nyelvismerettel is rendelkeznek, ami elengedhetetlen a közösségekkel való kommunikációhoz és a műsorkészítéshez.

Sajnos a nemzetiségi közösségekben – tisztelet a kivételnek – kevés, vagy egyáltalán nincs az anyanyelvet és a magyart is egyaránt jól beszélő olyan fiatal, aki kedvet érez az újságíráshoz, ért a kommunikációhoz, s adott esetben szívesen csatlakozna a Nemzetiségi Rádió csapatához.

Ez jelentős probléma, hiszen ez egy speciális szegmense a médiaszolgáltatásoknak, ugyanis nem elég csupán a nyelv ismerete, fontos, hogy az adott személy ismerje a közösség mindennapjait, és nem csak az adott ország történelmét, kultúráját,

hanem a magyarországi közösség történelmét, hagyományait is. A cél tehát, hogy az adott közösség tagjai közül kerüljenek ki azok a fiatal újságírók, akik új szint hozhatnak majd a szolgáltatásba, miközben tovább viszik a Nemzetiségi Rádió által felépített büszke örökséget.

3. A KÖZSZOLGÁLATI ÉRTÉK-VIZSGÁLAT FŐBB ELEMEINEK BEMUTATÁSA

3. 1. A közmédia hazai szabályozása

Magyarországon a közszolgálati média- és hírszolgáltatás biztosítására, függetlenségének védelmére az Országgyűlés létrehozta a Közszolgálati Közalapítványt, ami a közszolgálati médiával szemben támasztott célok és alapelvek érvényesüléséért felelős Közszolgálati Médiaszolgáltató (azaz a Duna Médiaszolgáltató nZrt.) tulajdonosa.

A közszolgálati médiaszolgáltatás törvényben rögzített alapelvei (Mttv. 82. §):

- a)* az államtól és a gazdasági szereplőktől függetlenül működik, a közszolgálati médiaszolgáltató vezetői és a tevékenységében részt vevők – a jogszabályok nyújtotta keretek között – szakmai autonómiát élveznek,
- b)* rendszere biztosítja az elszámoltathatóságot és a társadalmi felügyelet megvalósulását,
- c)* működésének biztosítása elsősorban a Magyarországon élők közös áldozatvállalásával, állami finanszírozás mellett történik,
- d)* tevékenysége nem irányulhat elsősorban nyereségszerzésre.

A közszolgálati médiaszolgáltatás céljai (Mttv. 83. § (1) bekezdés):

- a)* a társadalmi és kulturális értelemben átfogó médiaszolgáltatás nyújtása, amely a lehető legtöbb társadalmi réteghez és kulturálisan elkülönülő csoporthoz, illetve egyénhez kíván szólni,
- b)* a nemzeti, a közösségi, az európai identitás, a kultúra és a magyar nyelv ápolása, gazdagítása,
- c)* a nemzeti összetartozás és a társadalmi integráció elősegítése, illetve megerősítése, valamint a házasság intézményének és a család értékének tiszteletben tartása,
- d)* az alkotmányos jogoknak, a törvényes rend alapértékeinek és a demokratikus társadalmi rend szabályainak megismertetése, támogatása,
- e)* nemzetiségek, vallási közösségek valamint egyéb közösségek médiával szemben támasztott igényeinek kielégítése, kultúrájának bemutatása, a nemzetiségek anyanyelvének ápolása,
- f)* az életkoruk, testi, szellemi vagy lelki állapotuk, társadalmi körülményeik következtében súlyosan hátrányos helyzetben lévő csoportoknak, valamint a fogyatékkal élőknek a médiaszolgáltatásokkal szemben támasztott sajátos igényeinek kielégítése,
- g)* a határon túli magyarság kulturális igényeinek szolgálata, nemzeti önazonosságuk és anyanyelvük megőrzésének elősegítése, az anyaországgal való szellemi kapcsolattartásuk lehetővé tétele,
- h)* a kiskorúak testi, lelki és erkölcsi fejlődését, érdeklődését szolgáló, ismereteit gazdagító műsorszámok, valamint a gyermekvédelem céljait szolgáló ismeretterjesztő, felvilágosító műsorszámok közzététele,
- i)* oktatási és ismeretterjesztő feladatok ellátása, az új tudományos eredmények bemutatása,
- j)* az egészséges életmódot, a környezetvédelmet, a természet- és

tájékoztatást, a közbiztonságot, a közlekedésbiztonságot elősegítő ismeretek terjesztése,

k) Magyarország, illetve a Kárpát-medence különböző területeinek társadalmi, gazdasági, kulturális életét megjelenítő műsorszámok bemutatása,

l) Magyarország és a magyar kultúra, illetve a Magyarországon élő nemzetiségek kultúrájának bemutatása Európa és a világ számára,

m) kiegyensúlyozott, pontos, alapos, tárgyilagos és felelős hírszolgáltatás, valamint tájékoztatás,

n) az egyes eltérő vélemények ütköztetése, a közösség ügyeivel kapcsolatos viták lefolytatása, a megbízható tájékoztatáson alapuló, szabad véleményalkotáshoz való hozzájárulás,

o) sokszínű, gazdag választékú, többféle értékrendet bemutató műsorok közzététele, színvonalas szórakoztatás, nagy érdeklődést kiváltó műsorszámok bemutatása,

p) a műsorfolyam minden elemében minőségi műsorkészítés megvalósulása, a médiapiaci versenyben való ésszerű és indokolt részvétel.

A Közzolgálati Médiaszolgáltató feladata a közzolgálati médiaszolgáltatás törvényben meghatározott céljainak megvalósítása; e feladatának a közzolgálati médiaszolgáltatások tevékenységeinek összehangolásával tesz eleget (Mttv. 98. § (1) bekezdés).

A Közzolgálati Médiaszolgáltató feladatainak ellátását az MTVA törvényben meghatározott forrásaiból támogatja, erre irányuló megrendelésre elvégzi médiatartalmainak készítését, beszerzését, megvásárlását, valamint a közzolgálati médiaszolgáltatáshoz szükséges egyéb tevékenységét. A Közzolgálati Médiaszolgáltató – közzolgálati céljainak elősegítése érdekében – vállalkozási tevékenységet végezhet. Nyereségét kizárólag a közzolgálati médiaszolgáltatás végzésére vagy fejlesztésére használhatja fel (Mttv. 108. § (1) és (9) bekezdések).

A Közzolgálati Médiaszolgáltató költségvetése az MTVA költségvetésében szerepel, amelyet az Országgyűlés a központi költségvetéstől elkülönült, önálló törvénnyel hagy jóvá, minden tárgyévét megelőzően.

3. 2. A közzolgálati érték-vizsgálat hazai szabályozása

A Közzolgálati Médiaszolgáltató szolgáltatásainak közzolgálati jellegét és értékét, valamint a médiapiac sokszínűségére gyakorolt hatását köteles megvizsgálni és ellenőrizni (Mttv. 100/B. §):

„(1) A közzolgálati médiaszolgáltató szolgáltatásainak közzolgálati jellegét és értékét, valamint a médiapiac sokszínűségére gyakorolt hatását köteles megvizsgálni és ellenőrizni.

(2) A közzolgálati érték vizsgálatának részletszabályait szabályzatban kell rendezni, amelyet valamennyi, az eljárásban érintett szervezet vagy testület

közösen fogad el, a közszolgálati médiaszolgáltató kezdeményezésére és koordinációja mellett.

(3) A (2) bekezdés szerinti szabályzat megalkotása és valamennyi módosítása során figyelemmel kell lenni e törvény rendelkezéseire, a Kódex előírásaira, valamint az Európai Unió és az Európa Tanács vonatkozó ajánlásaira, előírásaira.”

A közszolgálati érték-vizsgálat lefolytatására irányuló Eljárás részletszabályait a Szabályzat tartalmazza.

Az Eljárást az újonnan indítani kívánt szolgáltatások és a jelentős mértékben módosított, már meglévő szolgáltatások esetében minden esetben, a meglévő szolgáltatások tekintetében pedig meghatározott időközönként le kell folytatni.

3. 3. A közszolgálati érték-vizsgálat lefolytatásáért felelős testület

Az Eljárás lefolytatása a Testület feladata.

A Testület háromtagú, egy-egy tagját a Közszolgálati Testület, a Közszolgálati Közalapítvány kuratóriuma, valamint a Médiatanács saját tagjai közül – ide nem értve e testületek elnökeit – delegálja. A Testület elnöki tisztségét a Médiatanács által delegált tag tölti be.

A Testület döntésével szemben előterjesztett jogorvoslati kérelmet a Másodfokú Testület bírálja el, amelynek tagjai az előző pontban említett három szerv elnöke.

Az Eljárás lefolytatásában – a Testület mellett – az alábbi szervek érintettek:

- a) a Közszolgálati Médiaszolgáltató,
- b) az MTVA,
- c) a Közszolgálati Testület,
- d) a Közszolgálati Közalapítvány kuratóriuma,
- e) a Médiatanács,
- f) a Médiatanács rendelkezése szerint meghatározott szervezet, valamint
- g) a Gazdasági Versenyhivatal.

3. 4. A közszolgálati érték-vizsgálat tárgyi hatálya

Az Eljárás lefolytatása a Közszolgálati Médiaszolgáltató, illetve a Közszolgálati Médiaszolgáltató vagy jogelődjei megbízásából más által nyújtott vagy jövőben nyújtani kívánt alábbi szolgáltatás-típusokat érinti:

- a) lineáris audiovizuális médiaszolgáltatások,
- b) lineáris rádiós médiaszolgáltatások,
- c) lekérhető audiovizuális médiaszolgáltatások
- d) lekérhető rádiós médiaszolgáltatások
- e) internetes sajtótermékek,
- f) nyomtatott sajtótermékek,

g) az *a)–f)* pontok alá nem sorolható, önálló szolgáltatásnak minősülő internetes tartalomszolgáltatások.

Az Eljárást az előző pontban felsorolt szolgáltatások tekintetében az alábbi esetekben nem szükséges lefolytatni:

- a)* a három hónapnál rövidebb ideig nyújtott szolgáltatások esetében,
- b)* amelyek esetében az eljárás költsége aránytalan mértékben meghaladja a szolgáltatás várható költségeit,
- c)* új szolgáltatás esetében, amely egy évre eső költsége nem éri el az MTVA törvényben elfogadott, a szolgáltatásindítás tervezett dátumát megelőző évre vonatkozó éves költségvetésének legalább 3%-át,
- d)* meglévő szolgáltatások olyan módosítása, amelynek végrehajtása jogszabályváltozás miatt kötelező,
- e)* meglévő szolgáltatások új terjesztési platformokon történő megjelenése esetén,
- f)* meglévő szolgáltatások arculatának módosítása esetén, ha a módosítás nem érinti jelentős mértékben a szolgáltatás révén a közönséghez közvetített tartalmat.

Az újonnan indítani kívánt internetes tartalomszolgáltatások esetében az eljárás nem mellőzhető.

Az Eljárás lefolytatásához szükséges infrastrukturális háttér biztosítása, illetve az ahhoz szükséges egyéb költségek az MTVA-t terhelik.

3. 5. Az Eljárás megindítása és menete már működő szolgáltatás esetén

A Testület minden év február 15-ig, a Szabályzat hatályba lépésének évében május 31-ig kijelöli az adott évben vizsgálandó, már meglévő – jelentősen módosítani nem kívánt – szolgáltatások körét. Az adott évben vizsgálandó szolgáltatásokra a Közszolgálati Médiaszolgáltató és az MTVA vezérigazgatója minden év január 31-ig – a Szabályzat hatályba lépésének évében május 15-ig – közösen javaslatot tehet, amelytől a Testület indokolási kötelezettség nélkül eltérhet. A Testület az adott évben vizsgálandó szolgáltatások körét megállapító döntéséről 8 napon belül tájékoztatja a Közszolgálati Médiaszolgáltató és az MTVA vezérigazgatóját.

A meglévő szolgáltatás vizsgálatát a Testület rendeli el, és döntéséről 8 napon belül értesíti a Közszolgálati Médiaszolgáltató vezérigazgatóját, egyúttal felkéri, hogy a szolgáltatás-leírást az értesítést követő 30 napon belül nyújtsa be a Testület elnöke számára.

Amennyiben a Testület úgy találja, hogy a szolgáltatás-leírás nem tartalmazza hiánytalanul a Szabályzatban felsorolt kötelező tartalmi elemeket, vagy a szolgáltatás-leírás kapcsán egyéb kérdés, észrevétel merül fel, úgy kiegészítést kérhet írásban a Közszolgálati Médiaszolgáltató vezérigazgatójától.

Az Eljárást 80 napon belül le kell folytatni. A határidő az Eljárás megindításról szóló döntés meghozatalát követő napon kezdődik, és egy alkalommal, indokolt esetben, a határidő lejártát megelőzően a Testület döntése alapján legfeljebb 20 nappal meghosszabbítható.

3. 6. A vizsgálat tárgya és döntés már működő szolgáltatás esetén

Az Eljárás meglévő szolgáltatások vizsgálata esetében egyetlen részből áll, ennek során a Testület értékeli a szolgáltatás által képviselt közszolgálati értéket. Az eljárás során értékelendő szempontok részletes leírását a Szabályzat tartalmazza.

Az Eljárás befejeztével a Testület kétféle döntést hozhat:

- a) jóváhagyja a szolgáltatás eredeti feltételekkel történő további folytatását;
- b) módosításokat javasol a szolgáltatás tartalmában.

A döntés megszületését követően az abban foglaltakról a Testület haladéktalanul tájékoztatja a Közszolgálati Médiaszolgáltató és az MTVA vezérigazgatóját.

Amennyiben a Testület módosításokat javasol a szolgáltatás tartalmában, a Közszolgálati Médiaszolgáltató vezérigazgatója a döntést követő egy év letelte után, 30 napon belül köteles tájékoztatót benyújtani a Testületnek, amelyben ismerteti a javasolt módosítások végrehajtását, vagy a javaslatok figyelmen kívül hagyásának részletes indokait, okait.

A Közszolgálati Médiaszolgáltató vezérigazgatója az Mttv. 97. § (8) bekezdése alapján a Közszolgálati Testület számára benyújtandó beszámolóban, jól elkülönülten, önálló fejezetben köteles kitérni a Testület döntéseiben foglalt megállapításokra, illetve az azokkal kapcsolatos saját álláspontjára.

3. 7. Konzultáció és médiakutatás meglévő szolgáltatás vizsgálatakor

A Testület meglévő szolgáltatásokkal kapcsolatosan lefolytatott Eljárás során a Közszolgálati Testülettel konzultációt folytat, továbbá a Gazdasági Versenyhivataltól, a médiaszolgáltatók, sajtótermékek kiadói és közvetítő szolgáltatók érdekképviselői-szakmai szervezeteitől szükséges esetben véleményt, állásfoglalást kérhet.

A konzultációt a Testület kezdeményezi; az ennek során beérkezett információkat az állásfoglalása meghozatala során figyelembe veszi.

Az Eljárás lefolytatása során a Testület médiakutatási adatokat is vizsgál.

A felhasznált médiakutatási adatoknak reprezentatív kutatásból kell származnia, amely nem csak a közszolgálati média meglévő közönségét célozza, hanem a társadalom egésze véleményének összegyűjtésére kell törekednie.

A konzultációk és a médiakutatás eredményeit a Testület gyűjti össze és elemzi, az eredményeket beépíti az állásfoglalásába.

3. 8. A javaslatban foglaltak közszolgálati értékének vizsgálata

Az Eljárás a szolgáltatás által képviselt közszolgálati értéket hivatott mérni.

A közszolgálati érték meghatározásakor a következő szempontokra tekintettel kell a vizsgálatot elvégezni:

- a közönség elérése,
- a tartalom univerzális (széles körnek szóló) jellege,
- a tartalom hatása, az általa elérhető eredmény,
- a tartalom minősége,
- a tartalom értékessége,
- a tartalom innovatív jellege,
- a tartalom megfelelő ár-érték aránya (költséghatékonyság),
- a közszolgálati médiaszolgáltatás törvényi céljaival való összhang.

A) A közönség elérése

Az adott szolgáltatás által elért közönségarány (*share*) vagy közönség általi elérése (*reach*) minden esetben vizsgálendő. Ennek során figyelemmel kell lenni arra, hogy a közszolgálati média olyan műsorainak, amelyek kifejezetten egy társadalmi kisebbség számára készülnek (vallási, nemzetiségi műsorok), a célzott közönséget kell elérniük, és nem feltétlenül törekednek jelentős nézőszámra, illetve hallgatói bázisra. Ennek a szempontnak a keretein belül azt is szükséges mérni, hogy egy műsor mennyire éri el a célzott közönségét.

B) A társadalom azon tagjainak aránya, akiket a közmédia megfelelően kiszolgál (univerzális jelleg)

Ennek felmérése során fontos, hogy a „társadalom tagjai” közül azonosításra kerüljön az a kör, amelyet egy adott szolgáltatás meg tud szólítani (pl. életkori csoport, származás vagy hitbeli meggyőződés alapján szerveződő csoport). A közszolgálati médiaszolgáltatás célja, hogy szolgáltatásainak összessége olyan legyen, amely a társadalom valamennyi csoportja számára kínál vonzó tartalmat. A vizsgált szolgáltatást abból a szempontból kell felmérni, hogy mennyire szolgálja ezt a célt, olyan közönség számára szól-e, amelynek igényei korábban háttérbe szorultak, bővíti-e azt a kört, amelyet a közszolgálati média korábban meg tudott szólítani stb.

C) A tartalom hatása, a szolgáltatás által elért eredmény

A tartalom hatása például az alábbi szempontok szerint mérhető:

- mennyire emlékeznek egy-egy műsorra,

- mennyiben befolyásolta egy-egy műsor a társadalmi életet, lehet-e ok-okozati összefüggést felállítani a műsor közzététele és annak változása között,
- egy adott műsor által elnyert díjak,
- a szolgáltatással kapcsolatban közzétett kritikák tartalma.

E szempont kizárólag a meglévő, jelentősen módosított szolgáltatás vizsgálatakor értékelendő.

D) A tartalom minősége

Az eljárásnak biztosítania kell a szubjektív egyéni nézőpontok kiegyenlítését, és a lehető legnagyobb mértékben objektíválnia a minőségi, értékességi szempontú felmérést. A minőségbeli döntések maguk is sokfélék lehetnek, és az alábbi szempontok figyelembe vételét követelik meg:

- a gyártási folyamat minősége és professzionalizmusa – a megalapozott szakemberi döntések és a mérhető magas szakmai színvonal hozzájárul a tartalom minőségéhez,
- a tartalom technikai jellemzői,
- a közönség felfogása a minőségről – a közönség által minőséginek tekintett tartalmak figyelembe vétele fontos szempont lehet, de ügyelni kell rá, hogy a közönség nem minden tagja, és nem minden esetben hoz megalapozott döntéseket e kérdésben,
- a tartalom és az individuum – a minőség meglétére utalhat, ha a tartalom hozzájárul az egyén képességeinek fejlesztéséhez, nézőpontjának tágításához, személyiségének kiterjesztéséhez.

E) A tartalom értékessége

A közszolgálati média egyik feladata, hogy hosszú távon is érvényes értékeket mutasson fel, értékes műsorokat tegyen közzé. A közszolgálati média háromféle értéket hordozhat a társadalom tagjai számára. Ezek: egyéni (individuális) érték, állampolgári (közösségi) érték, gazdasági érték. Ezek közül – a vizsgált szolgáltatás szempontjából – az első kettőt a közszolgálati érték-vizsgálat során kell felmérni, a harmadikat pedig a médiapluralizmus-vizsgálatban.

a) Egyéni (individuális) érték

Vizsgálati szempontok: milyen előnye származik az egyéneknek abból, ha követik a közmédia tartalmait? Milyen módon és mértékben ismerik fel űk ezen előnyöket, ha egyáltalán felismerik? Hajlandóak lennének-e fizetni egy-egy szolgáltatásért? Ha igen, mennyit?

b) Állampolgári (közösségi) érték

Ennek során azt kell vizsgálni és értékelni, hogy az érintett szolgáltatás vonatkozásában megvalósulnak-e az alábbi követelmények:

- hozzájárulás az állampolgárok tájékozottságához, pontos, időszerű és kiegyensúlyozott hírszolgáltatás révén,

- a közéleti vita kiszélesítése egy-egy társadalmi, politikai vagy más közéleti kérdésben,
- kulturális tartalmak közvetítése, a kulturális örökség megőrzése és gazdagítása.

F) A tartalom innovatív jellege

A közmédiának – az Mttv. által is előírt módon – kiemelt szerepe van az új technikák innovatív alkalmazásában, az új típusú szolgáltatások indításában, ez is vizsgálendő a szolgáltatás közszolgálati értéke kapcsán.

G) A tartalom megfelelő ár-érték aránya

A köz általi finanszírozásból, az ebből eredő elszámoltathatósági elvárásból, illetve az Európai Unió állami támogatásokra vonatkozó szabályaiból is egyértelműen következik, hogy a közmédia finanszírozása nem lépheti túl azt a mértéket, amely a számára kijelölt célok eléréséhez szükséges. Az ár-érték arány természetesen nem a közmédia támogatásának teljes összegére és a teljes tartalom (műsorfolyam) egybevetésére vonatkozik, hanem az egyes szolgáltatások költségeire és azok megfelelő értékére.

H) A közszolgálati médiaszolgáltatás törvényi céljaival való összhang

A vizsgálat során értékelni kell, hogy a szolgáltatás hogyan járul hozzá a törvényben, és az Mttv. 82–83. §-ában, valamint a Közszolgálati Kódexben felsorolt közszolgálati célokhoz, és ezáltal milyen közszolgálati értéket képvisel.

3. 9. A vizsgálat alapjául szolgáló dokumentumok

A vizsgálat során a Testület a következő információkra támaszkodhat:

- a Közszolgálati Médiaszolgáltató vezérigazgatója által benyújtott szolgáltatás-leírásra,
- a Közszolgálati Médiaszolgáltató vezérigazgatójának címzett kérdésekre adott írásbeli válaszokra,
- a Közszolgálati Médiaszolgáltató vezérigazgatójának személyes meghallgatására,
- korábban elvégzett mediakutatások eredményeire,
- közvélemény-kutatásokra,
- a konzultációk eredményeire,
- a Közszolgálati Testülettel, valamint a médiapiac érdekképviselői-szakmai szervezeteivel folytatott konzultáció eredményére,
- magyar és külföldi (pl. az EBU felől érkező), független szakértői véleményekre.

A szolgáltatás-leírásnak az alábbi kérdések bemutatására kell kiterjednie:

- a) a szolgáltatás hogyan, milyen módon felel meg a közszolgálati céloknak, figyelembe véve a Közszolgálati Médiaszolgáltatóval szemben megfogalmazott törvényi követelményeket,
- b) a szolgáltatás által elérni kívánt célok világos megfogalmazása,
- c) a szolgáltatás arculata, célja, célközönsége,
- d) a szolgáltatás hogyan járul hozzá a szerkesztői versenyhez, pluralizmushoz,
- e) a szolgáltatás összefoglalója, koncepciója (tartalom, cél, közönség általi elérhetőség, törvényi követelményekkel való összhang, költségek),
- f) annak rögzítése, hogy a szolgáltatás közszolgálati értékének és a médiapluralizmusra gyakorolt hatásának az elemzéséhez a benyújtó megítélése szerint milyen kutatások lefolytatása, elemzések elvégzése szükséges,
- g) a szolgáltatás teljes bekerülési költsége,
- h) új szolgáltatás esetén az indítás tervezett időbeli ütemezése,
- i) a szolgáltatás tartalmának meghatározott jellemzők (pl. műfajok, műsортípusok, célközönség) szerinti bontásban történő bemutatása, jellemzőinek ismertetése,
- j) jelentősen módosítani tervezett szolgáltatás esetén minden olyan módosulás leírása, amely érinti a közzétett tartalmak jellegét, a szolgáltatás profilját.

A Közszolgálati Médiaszolgáltató vezérigazgatójának címzett kérdésekre adott írásbeli válaszai, illetve személyes meghallgatása során tett nyilatkozatai, észrevételeinek elsődlegesen a szolgáltatás-leírás alapján nem világos vagy egyértelmű kérdések tisztázására, kiegészítésére kell szorítkoznia.

A Nemzetiségi Rádió rádiós médiaszolgáltatás közszolgálati érték-vizsgálatára irányuló Eljárásban a Testület a következő kutatásokra, információkra támaszkodott:

- a Közszolgálati Médiaszolgáltató által a Testületnek benyújtott szolgáltatás-leírás;
- a Közszolgálati Médiaszolgáltató és az MTVA vezérigazgatójának írásbeli kiegészítései a szolgáltatás-leíráshoz.

3. 10. Az információk bizalmas kezelése

Az Eljárás során a Testület tagjai a Szabályzatban foglaltaknak megfelelően bizalmasan kezelik a tudomásukra jutott információkat, a Közszolgálati Médiaszolgáltató vezérigazgatóján keresztül elősegítik a szükséges dokumentumok nyilvánosságra kerülését, biztosítják az üzleti és egyéb védett titkok megőrzését.

A Testület eljárása során függetlenül, a vizsgálat alapjául szolgáló dokumentumok és információk felhasználása révén, a Szabályzatban foglalt alapelveknek megfelelően jár el.

4. A NEMZETISÉGI RÁDIÓ CSATORNÁRA VONATKOZÓ SZOLGÁLTATÁS-LEÍRÁS VIZSGÁLATA

Jelen pont a Testület által elvégzett közszolgálati érték-vizsgálat eredményét foglalja össze.

4. 1. A Nemzetiségi Rádió piaci környezete

A Nemzetiségi Rádió önmagában egyedülálló vállalkozás a világban, a magyarhoz hasonló, a nap 24 órájában kizárólag helyi nemzetiségi tartalmat sugárzó, közpénzből üzemelő és az ország teljes területét lefedő rádióadás sehol sem létezik Magyarországon kívül. A Nemzetiségi Rádióban reggel 8:00 és 20:00 között valamennyi műsor élő, ezt követően másnap reggel 8:00-ig a nappali adást ismétli az adó a hét minden napján.

A műsorok vállaltan az adott nemzetiségi közösségekhez tartozók összefogását, a nemzetiségi identitás, öntudat és a kulturális autonómia erősítését tűzték ki célul. Ezért kap hangsúlyos szerepet a feldolgozott témák között a nemzetiségi önkormányzatok működésének sokoldalú bemutatása, a nemzetiségi kultúra, a hagyományok, a viselet, a népművészet, az ének- és zenei kultúra, valamint a hitéleti-vallási emlékek ápolása. A kis létszámú nemzetiségek, mint a szlovén, ruszin, bolgár, görög, ukrán, lengyel és örmény is képviselik magukat műsorokkal a Nemzetiségi Rádióban. Ilyen módon a Nemzetiségi Rádió esetében a releváns piaci környezet meghatározása sem magától értetődő.

4. 2. A közszolgálati érték vizsgálata

4. 2. 1. A közszolgálati célokhoz való hozzájárulás

A csatorna missziójánál fogva kétségtelenül a közszolgálati médiával szemben megfogalmazott elvárásokat teljesítő médiaszolgáltatásnak értékelendő. A Nemzetiségi Rádió nemcsak hazánkban, de gyakorlatilag európai viszonylatban is unikálisnak mondható missziójával, és ebből következően tartalomstruktúrájával a közszolgálati feladatok egy igen sajátos területét igyekszik ellátni. A Testület megítélése szerint a Magyarországon élő nemzetiségek kulturális értékeinek közvetítése – még a közszolgálati média által ellátott feladatok igen széles tárházán belül is – igen fontos szerepet kell hogy betöltsön. Míg például a szórakoztató műsorszámok, sportközvetítések, illetve politikai- és hírműsorok a kínálatban igen sok helyen elérhetők a közönség számára, addig az említett célcsoport számára szóló tartalmak gyakorlatilag teljes mértékben hiányoznak a hazai médiumok kínálatából.

A csatornának a Közszolgálati Médiaszolgáltató által kinyilvánítottan elsődleges célja kifejezetten a hazánkban élő 13 nemzetiség anyanyelvének, kultúrájának, hagyományainak ápolásával elősegíteni e közösségek tagjainak nemzeti identitásuk megőrzését, az anyaország fontosabb híreinek megismerését. A csatorna elsődleges szerepe tehát az említett nemzetiségek és anyaországuk, illetve az egyes nemzetiségek egymás közötti kapcsolatok fenntartását,

megerősítését biztosítani. E tekintetben nehezen vitatható, hogy a csatorna az Mttv.-ben, illetve a Közzolgálati Kódexben foglalt számos célkitűzéssel szoros összefüggést mutat.

A kulturális tartalmakhoz hasonlóképpen, a célközönség tájékoztatásában, a számukra különösképpen relevánsnak tekinthető hiteles, aktuális információkkal való ellátásában szerepet játszó műsorelemek közzolgálati célok szolgálatához szintúgy nem férhet kétség.

A közzolgálati média kiemelt jelentőségű feladata a Magyarországon élő nemzetiségek – elsődlegesen nyilvánvalóan kulturális – szolgálata, amely önmagában is többféle, eltérő jellegű feladatot jelent. Ennek teljesítésében a Nemzetiségi Rádió minden tekintetben nem csak élen jár, de gyakorlatilag egyedülálló módon igyekszik betölteni a médiapiacra e tekintetben táguló űrt. Közzolgálati feladatellátása során a csatorna nem csupán a Magyarországon élő nemzetiségek megszólítása tekinthető fontos célkitűzésnek, de a hazai és anyaországban élő közösségek közötti kohézióteremtés szintúgy. E körben nem csak a nemzetiségek tájékoztatásában és kulturális igényű kiszolgálásában érezhetők a közzolgálati média erőfeszítései, hanem napi szinten törekszik a számukra bemutatni az anyaországban történeteket, a hagyományaikkal és kultúrájukkal való minél szorosabb kapocs fenntartásának megteremtése érdekében.

A fentiek fényében a Testület számára egyértelműen igazolt, hogy a csatorna elsősorban az Mttv. 83. § (1) bekezdés *b)*, *c)* és *e)* pontjaiban foglalt célkitűzéseket szolgálva – ugyan szűkebb célközönséget megszólítva – nélkülözhetetlen feladatot lát a közzolgálati célok maradéktalan teljesülése érdekében.

4. 2. 2. A szolgáltatás univerzális jellege

Egy szolgáltatás univerzális jellegét a Testület eljárása során két, eltérő szempontból vizsgál: az adott szolgáltatás minden, rádióműsorok iránt érdeklődő által potenciálisan elérhető-e?; illetve, a tartalmát tekintve minden hallgató megtalálja-e benne az őt érdeklő, a neki szóló műsorszámokat?

A Testület megítélése szerint a Nemzetiségi Rádiót némiképp eltérően kell megítélni az univerzalitás követelményének teljesülése tekintetében. Amint ugyanis a korábbiakban már több alkalommal is rögzítésre került, e rádiós csatorna a közmédia portfóliójában igen sajátos küldetés teljesítésének letéteményese. A csatorna földfelszíni analóg sugárzással, műholdon keresztül, valamint internetes úton is elérhető, lefedettsége országos. Ebből következően, noha körülményesebbnek tűnhet a földfelszíni sugárzástól eltérő terjesztési mód a „hagyományos” rádiós szokásokat előnyben részesítők számára, érthető módon nem tudná misszióját betölteni ez utóbbi elérési mód biztosítása esetén. Mindamellettt miután mindkét hozzáférési mód alkalmas lehet a széles közönség elérésére, műsorai a világ bármely pontján hallgathatóvá válnak a csatorna tartalmi iránt érdeklődést mutató közösségek részéről.

A Testület támogatja a Közzszolgálati Médiaszolgáltató azon meglátását, miszerint az online tér egyre nagyobb szerepet tölt be napjaink információs társadalmában, így az ehhez kapcsolódó lehetőségek minél szélesebb körű kiaknázását alapvető elvárásként kell értelmezni. A földfelszíni sugárzás analóg jellegét ellensúlyozandó, helyes felvetés a digitális platformok irányába történő nyitás, aminek köszönhetően az egyes nemzetiségek fiatalabb generációi számára is – technikai értelemben véve is – könnyen elérhetővé válhatnak a csatorna tartalmai.

A másik tekintetben vett univerzalitás vonatkozásában, szem előtt tartva a csatorna speciális tematikus jellegét és sajátos műsorstruktúráját, illetve műsorrendjét, a Nemzetiségi Rádió eredeti rendeltetésénél fogva sem lehet teljes. Egyfelől műsortematikáját, másrészt pedig műsorrendjét illetően eleve nem elvárható, hogy a kínálatában nemcsak valamennyi, de egyidejűleg akár nagyobb számú rádióhallgató megtalálhassa a számára elvárt tartalmakat; ez nemcsak az egyes műsorelemek egyedi célközönségének (értsd: konkrét nemzetiség tagjai), de a megszólítani kívánt közösség anyanyelvén való megszólalás miatt sem lehet elvárás. Noha az egyes műsorszámokkal egyedileg sajátos célközönséget kíván megszólítani a csatorna, a műsorok tematikájának köszönhetően az adott közösség valamennyi tagja számára sokrétű, értékes kínálattal kíván szolgálni. A maga szintjén a Testület ezt is az univerzalitás egy megnyilvánulási formájaként értékeli.

A Testület a fentiek mellett kiemeli, hogy a Nemzetiségi Rádió tekintetében az univerzalitásnak egy harmadik dimenziója is az értékelés körébe vonható. Azáltal ugyanis, hogy a nemzetiségek szolgálatát a közzszolgálati média önálló tematikus rádiós csatorna keretei között kívánja megvalósítani, lehetővé vált, hogy valamennyi hazai nemzetiség számára önálló műsoregység(ek)et szentelhessen. Ilyen módon pedig nyilvánvalóvá válik: a közzszolgálati média számára hazai méretétől függetlenül ugyanakkora tekintettel van valamennyi közösség iránt, igényeik szolgálatára azonos módon és mértékben tarthatnak igényt.

Mindezekre tekintettel a Testület álláspontja szerint a Nemzetiségi Rádió univerzális jellegét a maga „nemében” kell értékelni, amely pályán, a maga lehetőségei körében igenis univerzális szolgáltatásnak minősül, a hagyományok ápolását elősegítendő, a tartalmak célzottan az egyes nemzetiségek számára elérhetővé tétele pozitív üzenetértékkel bír mind a 13 Magyarországon élő nemzetiség tagjai irányába.

4. 2. 3. Minőség és megkülönböztethetőség

A Nemzetiségi Rádió korábbiakban többször ismertetett tematikája elvitathatatlanul képes gazdagítani a közzszolgálati média portfóliójának kínálatát, hiszen saját gyártású műsorokat sugároz, és léte a médiapiac tekintetében egyértelműen újdonsággal szolgál. A csatorna kínálata tudatosan nem a tömegeket, sőt, kifejezetten a társadalom egy szűk szegmensét kívánja megszólítani, a Magyarországon élő nemzetiségek igényeikre fókuszálva. Jóllehet, a magyarországi médiapiacon elvétve működik egy-egy nemzetiséget szolgáló helyi

vételkörzetű rádiós csatorna, azonban országos jelleggel, valamennyi nemzetiséget egyaránt megszólító, a teljes műsoridejét e célkitűzés szolgálatába állító médiaszolgáltatásként nemcsak a közmédia portfóliójában, de a teljes hazai palettát tekintve egyedül a Nemzetiségi Rádió említhető. Ilyen módon pedig a Testület egyértelműen ki tudja jelenteni, hogy a Nemzetiségi Rádió nemcsak más, de valamennyi egyéb médiaszolgáltatástól jól megkülönböztethető, világos kontúrokkal rendelkező rádiós csatornaként értelmezhető.

Nem kétséges, hogy a közszolgálati média technikai értelemben képes – és nem vitásan képesnek is kell lennie – magas színvonalú műsorok előállítására, illetve megrendelésére, a külső partner által gyártott műsorszámok megfelelően szigorú ellenőrzésére. Ez a médiavilág technológiai fejlettségét tekintve ma már magától értetődő, alapvető elvárás, amelynek a Testület véleménye szerint a Nemzetiségi Rádió sikeresen eleget is tesz. Tekintettel arra, hogy a csatorna munkatársai az egyes nemzetiségek közösségeiből kerülnek ki, közvetlen kapcsolatukra támaszkodva hitelesen, őszintén képesek megszólítani az adott műsor célcsoportját.

A minőség ugyanakkor a potenciális közönség szempontjából nem elsősorban technikai értelemben vett magas színvonalat, hanem színvonalas, átélhető, érdekesítő, gondolkodásra készítő, emlékeket felidéző, átélhető érzelmeket közvetítő, a kultúra vagy a világ valamely szegletét a hallgató számára megnyitó műsorszámokat jelent. A Testület véleménye szerint a nemzetiségi nyelv- és hagyományápolást, kulturális örökség tisztelését, az anyaországi események közvetítését közvetítő tartalmak a fentiekben említett elvárásoknak eleget tesznek.

4. 2. 4. A tartalom értékessége

A tartalom értékességének előzetes vizsgálatakor a Testület több ponton korábbi megállapításaira kíván visszautalni. Ennek tükrében egyértelmű, hogy a magyarországi nemzetiségek kulturális életét, hagyományait, nemzeti identitását megőrizni vágyó csatorna elvben, „papíron” értékes, azaz – felismerve a közszolgálati média létét alátámasztó elvi alapvetések által e tekintetben diktált következtetéseket – megdönthetetlen vélelem szól amellett, hogy efféle tartalmakat a közmédiának közzé *kell* tennie.

A közszolgálati érték-vizsgálat során a szolgáltatáshoz fűződő egyéni (individuális) és közösségi (állampolgári) értéket is meg kell tudnia becsülnie a Testületnek. A Nemzetiségi Rádió tematikáját tekintve egyértelmű, hogy mind az egyén, mind a közösség (értve ez alatt elsősorban a társadalom szűkebben vett, elsősorban a csatorna célcsoportjára fókuszáló közösségeket) profitálhat a szolgáltatást meghatározó tematika közzétételéből. Noha a csatorna célközönsége elsődlegesen a hazánkban élő nemzetiségek tagjai, nem szabad megfeledkezni arról, hogy a Nemzetiségi Rádió nem kizárólag nekik, de róluk is kíván szólni.

Ez még azokra is igaz, hogy ha azok, akik nem követik figyelemmel ezen tartalmakat, a Nemzetiségi Rádió esetében a rádióhallgatók döntő többsége,

hiszen a közjó gyarapodása akkor is pozitív hatást gyakorol lényegében potenciálisan a társadalom valamennyi tagjára, ha egy-egy individuum ahhoz személyes erőfeszítésével nem járult hozzá, azaz, a rádió által képviselt kulturális érték önmagában a közjó gyarapítását szolgálja. A kulturális tartalmak médiabeli választékának bővülése, még ha az egyes műsorok nyelvéből, tematikájából adódóan igen sajátos, feltehetően eleve csak egy kisebbséget megszólítani képes műfajok is érintettek, értékteremtésnek, de legalábbis -megőrzésnek tekinthető.

A fentiek mellett a Testület álláspontja szerint a tartalom értékét növeli az a szemlélet, felelősségvállalás, amellyel a Nemzetiségi Rádió nap mint nap segít a nemzetiségek egymás közötti, valamint a nemzetiségek és társadalom többsége közötti kapcsolatot fenntartani, illetve kulturális identitásuk megőrzésében hathatós szerepet betölteni. Ilyen módon a Testület a tartalom értékességének vizsgálata során nem szorítkozhat önmagára a csatornán megjelent tartalomkínálatra, az csak a megszólítani kívánt célközönségre gyakorolt hatásokkal együttesen alkot értelmezhető egységet; márpedig e tekintetben a Nemzetiségi Rádió mint magas szintet képviselő érték megkérdőjelezhetetlen.

4. 2. 5. A tartalom innovatív jellege

Az innováció fogalma és a Nemzetiségi Rádió tematikája nem kézenfekvően párosíthatók össze. E tekintetben a Testület szem előtt tartja a csatorna rendeltetését, ugyanakkor – némiképpen éppen e misszió betöltésére is figyelemmel – egyértelművé kívánja tenni a Közszolgálati Médiaszolgáltatónak, hogy akad még teendője. A nemzetiségek tájékoztatására, kultúra közvetítésére és nemzeti identitásuk megőrzését szolgáló tartalmakra épülő tematika akkor tudja elérni a közönségben a közmédiától joggal elvárt hatást (azaz, hogy nem csupán az idősebb generációk kétségkívül meglévő, és korábban kiszolgálás nélkül maradt igényeire, hanem az érintett műfajok mai kor követelményeihez való adaptálására is ügyeljen), ha korszerű, a mai médiavilág színvonalához és hallgatói szokásaihoz, igényekhez igazodik.

Az innováció azon terepe, ahol a leglátványosabban jelentkezhet és valóban érdemben hozzájárulhat a tematikában szereplő tartalmi elemek és kulturális értékek ismertté és átélhetővé tételéhez, az online tartalomszolgáltatás. A Testület rá kíván mutatni arra, hogy az online tér irányába történő „nyitás” egyszerre két hozadékkal is jár: egyfelől könnyebben megszólíthatók a Nemzetiségi Rádió célközönségének számító fiatalabb korosztályok tagjai, másfelől a nagyobb tartalomkínálat számára is lehetőségeket rejt magában. Ez utóbbi pedig, ha figyelemmel vagyunk arra, hogy a csatorna egyidejűleg 13 közösség igényeit igyekszik kiszolgálni, számos lehetőséget rejthet magában.

Megjegyzendő, az innováció és a minőség kéz a kézben jár egymással: a közönség lehetőségei szerinti növelésére csak a magas szakmai standardokat szem előtt tartó tartalmak lehetnek alkalmasak, ennek hiányában a legjobb szándékú fejlesztések is könnyen felesleges erőfeszítéseké válhatnak (sőt, a piaci szereplők által nyújtott magasabb színvonalú online szolgáltatás egyenesen közönségvesztést is eredményezhet). Mindazonáltal hangsúlyozni kell azt is, hogy

a Nemzetiségi Rádió nem kizárólag őket tekinti célközönségnek, és az idősebb korosztályok számára a hagyományos rádió még mindig sokkal népszerűbb, mint az online elérhető különféle szolgáltatások.

A jövő várható tendenciái, a médiafogyasztási szokások változása az online tartalmak, illetve az irántuk megjelenő „kereslet” növekedését is magukban foglalják, így a közmédia számára az innovációra törekvés nem csupán törvényi kötelezettség (Mttv. 83. § (2) bekezdés a) pont), hanem egyenesen létszükséglet, a jövővel szemben alkalmazható „önvédelmi eszköz”. A szolgáltatás Testületnek benyújtott leírása e tekintetben nem teljes mértékben részletezett, és azt is érdemes rögzíteni, hogy a közszolgálati média vizsgálatkori online jelenléte hordoz magában további fejlesztési lehetőségeket, így a teljes online portfólió egységében is áttekintésre, felülvizsgálatra érdemes (bár értelemszerűen nem képezheti jelen eljárás tárgyát). Rövid összegzésként pedig a Testület jelezni kívánja, hogy a digitális világ térhódításának köszönhetően a közeljövőben egy általános szemléletmódosítás is könnyen elképzelhető, ami könnyen a közszolgálati média missziójának újrafogalmazását is eredményezheti.

4. 2. 6. A társadalomra és az állampolgárookra gyakorolt hatás

A csatorna a 13 nemzetiség kultúrájának, nemzeti identitásának megóvása terén páratlan szolgáltatásokat igyekszik tenni, hatását pedig nyilvánvalóan elsődlegesen e közösségek irányában lehet képes közvetíteni. Ezen túlmenően, a Nemzetiségi Rádió a közönség tájékoztatását fókuszba helyező műsoraival az információátadásban betöltött szerepe révén nagymértékben hozzájárul a tájékozottságot feltételező véleményformáláshoz és annak egyes döntésekben történő kifejezéséhez. Az információátadás elengedhetetlen feltétele, hogy az el is érje a közönséget, ezért e hatás csak olyan formában képes érvényesülni, ha a csatorna e tematikát követő műsorait kellő figyelem kíséri. A csatorna közönség elérése terén – elismerve az eddigi eredményeket – éppen ezért is elengedhetetlen további erőfeszítéseket tenni.

A Testület emellett javasolja a Közszolgálati Médiaszolgáltatónak megfontolni, hogy a csatorna műsorkínálata, tartalom szerkezete során az érintett nemzetiségek körében végzett célzott kutatásokkal, felmérésekkel tárja fel, hogy az adott közösségek körében milyen jellegű műsorok iránt mutatkozik nagyobb fokú igény. Valószínűsíthető, hogy az ilyen jellegű vélemények közvetlen becsatornázása révén nemcsak könnyebben, de hatékonyabban is teljesíthető a közmédiával szemben elvárt célok teljesítése; az ilyen folyamatok megvalósulása ugyanakkor a Testület előtt jelen pillanatban nem azonosítható.

A közszolgálati médianak lehetőségéhez mérten egyidejűleg mindenkire, és egyúttal a kisebb társadalmi csoportokhoz külön-külön is tudni kell szólnia. A természeténél a közönség egyes szegmenseit célzó és megszólító vallási, hitéleti műsorok a kulturális értékek, hagyományok tovább élését segítik elő. A Nemzetiségi Rádió nem titkolt célja egy szűkebb közösség (pontosabban: szűkebb közösségek) igényeinek szolgálata, stílusjegyeinek köszönhetően nem is próbálja meg a szélesebb értelemben vett társadalmat megszólítani. Mindazonáltal ebből

egyáltalán nem feltétlen következik az, hogy a csatorna hatásai ne lennének össztársadalmi szinten is érezhetőek.

A mindennapi élet sajátosságaira, aktuális kérdésekre fókuszáló programok végső soron a közmédia többi, akár tematikus csatornái iránt is felkelthetik az e formációk iránt korábban nagyobb érdeklődést nem mutató közönség figyelmét, amely elsődlegesen a közmédia érintett csatornájára, de végső során a társadalomra visszahatva éreztetethet pozitív hatásokat. A csatorna ugyanis a célközönségen túl képes lehet arra, hogy az egyes nemzetiségekhez csak lazább kötéssel kapcsolódó egyének is megtalálják a széles műsorkínálatban a számukra értékes elemeket. Ilyen módon például a különféle nemzetiségek tagjaihoz bármilyen formában – akár személyes, baráti, családi – módon kötődő egyének mellett a nemzetiségi nyelvet ismerő, beszélő (esetleg tanuló) személyek is megadják a számukra bármilyen formában hasznos hordozó műsorelemeket.

Szintén jelentős közszolgálati hozadéka lehet a csatornának, hogy az egyes műsorok akár a nemzetiségek oktatásába is könnyen bevonhatók. Ilyen módon nem csupán a nemzetiségek felnőtt korosztálya, de a hazánkban felnövő generációk számára közvetlenül is biztosított a nyelv, a kultúra és a hagyományok ápolása, a nemzeti identitás megőrzésének oktatási rendszer keretei között való teljes körű biztosítása.

4. 2. 7. Elérés a célközönség körében

A Nemzetiségi Rádió esetében előjáróban mindenképpen kiemelendő, hogy sajátos tematikájára tekintettel nem beszélhetünk homogén hallgatói (cél)közönségről. A Közszolgálati Médiaszolgáltató által rendelkezésre bocsátott adatok szerint a Nemzetiségi Rádióról 2018-tól elérhető hallgatottsági adatok, amely az alábbiak szerint alakul. 2018-ban a napi hallgatók száma 10 ezer fő körül volt, 2019-től valamivel magasabban, 10-25 ezer fő között ingadozott. A heti hallgatói bázisa szintén 2019-től került egy kicsivel magasabb tartományba: a kezdeti 20 ezer fős hallgatottság növekedése jól látható a számokból, és az utóbbi időszakban egyre inkább a 30 ezer vagy azt meghaladó hallgatói közönségről beszélhetünk.

A Testület tisztában van azzal, hogy a nemzetiségeket a saját nyelvükön megszólító műsorok hallgatottsága egy bizonyos mérték felett már nem növelhető, tekintettel az egyes nemzetiségek hazánkban élő számára. Ugyanakkor az adott közösségek tagjainak a legszélesebb körű megszólítására irányuló igény jogos elvárás lehet a közszolgálati médiától. A rendelkezésre álló adatok szerint egyértelműen növekvő tendencia figyelhető meg a rádió hallgatottsága terén, ugyanakkor a Testület véleménye szerint – látva a konkrét hallgatottsági számokat – a célközönség elérése terén lehet még vannak még „tartalékok”.

Az egyik ilyen lehetőséget az online platformok kihasználása jelentheti. A Közszolgálati Médiaszolgáltató által benyújtott szolgáltatás-leírásból kitűnik, hogy a mediaklikk.hu felületen a csatornát élő stream formájában hallgatók száma 2018 augusztusa óta közel megduplázódott. Ez szintén dicséretes eredmény, azonban a Testület véleménye szerint a közmédiának a digitális tér nyújtotta

lehetőségek hatékonyabb kiaknázása révén nem szabad megrekednie a lineáris médiaszolgáltatás internetes úton való elérhetővé tételénél; sokrétű, sokszínű tartalomszolgáltatásokkal meg kell tudni szólítani a nemzetiségek – elsődlegesen nyilván fiatalabb – tagjait, hiszen e közösségek szolgálata csak ily módon valósulhat meg teljes körűen. Ennek feltételeit, kereteit a Testület jelen állapotban még nem látja.

4. 2. 8. Költséghatékonyság

A Közzolgálati Médiaszolgáltató által rendelkezésre bocsátott adatok szerint a Nemzetiségi Rádió a közzolgálati médiaszolgáltató rádiós csatornái közül a harmadik legnagyobb éves költségvetéssel rendelkező adó, 2021-ben 170 millió forintos tervezett éves gyártási költséggel rendelkezik. Kiemelendő azonban, hogy a Nemzetiségi Rádió gyártási költségei a közmédia rádiós portfólió költségeinek így is mindössze 10%-át teszik ki.

A Testület véleménye szerint a kívánt célok beteljesítése és az elvárt magas minőség elérése jelentős részben – bár messze nem kizárólagosan – gazdasági kérdés is. Megállapítható ugyanakkor, hogy a közmédia a Nemzetiségi Rádió műsorszolgáltatásához szükséges infrastrukturális háttérrel rendelkezik, a 2021. évi terv ehhez kapcsolódó beszerzéseket nem tartalmaz. A tájékoztatás szerint a költségek fedezetét az MTVA költségvetési és kereskedelmi bevételei biztosítják, amiből levonható az a – Testület számára megnyugtató – következtetés, hogy a csatorna fenntartása a közmédia számára nem jár többletköltséggel.

A fentiekkel összefüggésben kiemelendő: a Nemzetiségi Rádió egyedi tematikájának köszönhetően a Testület számára nincsen összehasonlítási alap a csatorna működési költségeinek megítélése szempontjából. Mindenesetre a közmédia teljes portfóliójához viszonyítottan megállapítható, hogy figyelemmel a saját gyártású, speciális igényeket támaztó műsorok jelentős számára, a csatornára fordított költségek nem tekinthetők túlzottan magasnak, ár/érték aránya megfelelő. Mindez persze nem jelenti azt, hogy amennyiben a közmédia a folyamatos innováció jegyében a nemzetiségek szolgálatát is magasabb színvonalon kívánja ellátni, ami vélhetően költségvonzattal bír, az milyen forrásokból lesz kigazdálkodható.

4. 2. 9. A médiapluralizmus alakulásának vizsgálata

A Nemzetiségi Rádió kínálatával a közzolgálati média egyszerre kíván a kisebbségek elvárásainak megfelelő tartalmat előállítani, valamint a kisebbségek tagjait szórakoztatni. Az adó a Magyarországon élő kisebbségi önkormányzatok felől érkező igényeknek megfelelő, valamint a kisebbségi csoportok tagjait érintő, érdeklő egyedi tartalmakat kínál.

A nemzetiségek életével, kultúrájával foglalkozó tudósítások - mindamelltt, hogy az erre dedikált felületen, a Nemzetiségi Rádióban külön műsorokban jelennek meg - a közmédia más csatornáinak kínálatában is helyet kapnak, elősegítve ezzel a minőségi és a sokszínű közzolgálati tartalmak létrejöttét. Az adó célja a

tájékoztatáson felül, hogy elősegítse a hazánkban élő kisebbségek kulturális értékeinek megőrzését, hagyományaik és anyanyelvük ápolását, valamint beilleszkedésüket a magyar társadalomba.

Az adó stratégiai célja, hogy a Magyarországon élő nemzetiségek tagjai közül nemcsak az idősebbeket, hanem a már Magyarországon született fiatal generációkat, a fiatal felnőtteket is megszólítsa, olyan tartalmakkal, amelyek hatással vannak a fiatalok anyaországához való kötődésére, elősegítve az anyanyelvük, valamint nemzetük hagyományainak megőrzését. A 13 nemzetiségi rádióműsor naponta erősíti a hazánkban élő kisebbségeket anyanyelvük, kultúrájuk és ezzel együtt identitásuk megőrzésében. A műsorok folyamatosan közvetítik az alapvető értékeket, így hangsúlyozva többek között a családot, mint legfontosabb társadalmi alapegységet fontosságát is. Stratégiai cél, hogy ezeket az értékeket az adó a jövőben tovább erősítse, valamint az, hogy a különböző platformok térnyeréséhez adaptálódjon, elérve ezzel a legfiatalabb célcsoportokat is.

Tekintettel tehát a Nemzetiségi Rádió egyedi műsorkínálatára, a Testület a szolgáltatás-leírásban szereplő információkra támaszkodva vizsgálata során megállapította, hogy a szolgáltatás nem gyakorol észlelhető káros hatást a rádiós médiaszolgáltatásokra, azaz nem veszélyezteti a médiapiac egyensúlyát, a tartalmak sokszínűségét, a médiapluralizmust.

4. 2. 10. Következtetések

A Nemzetiségi Rádió rádiós csatorna közszolgálati értékével kapcsolatban a Testület a következő megállapításokat teszi:

- a csatorna tematikája, missziója a közszolgálati médiával szemben támasztott követelményekkel teljes mértékben összhangban van;
- Magyarországon, illetőleg a magyar társadalomban a rádió még mindig fontos szerepet betöltő médiumtípus, ezért a tematikus csatornák indítása és fenntartása nem indokolhatatlan elképzelés;
- a változó médiafogyasztási szokásokat felismerve, valamint a közszolgálati média jövőbeni társadalmi szerepének erősítése érdekében kiemelten fontos nagyobb figyelmet fordítani a csatornához kapcsolódó online tartalomszolgáltatások fejlesztésére, bővítésére;
- továbbra is célul kell kitűzni a csatorna hallgatottságának egyenletes növelését, a tartalomkínálat minőségének megőrzése mellett;
- a csatorna kínálatának, a tartalomstruktúrájának kialakítása során megfontolandó az egyes nemzetiségek körében végzett célzott kutatások, felmérések eredményeinek figyelembe vétele;
- nincs arra vonatkozó információ, hogy a csatorna költségei a közszolgálati médiára fordított állami támogatás összegének növelését tennék szükségessé,

így a fenti megállapításokra alapozva a Nemzetiségi Rádió közszolgálati értéke eléri a szükséges mértéket.

5. A TESTÜLET DÖNTÉSE

A Szabályzat szerint a meglévő szolgáltatások esetében a közszolgálati érték-vizsgálat elvégzésére irányuló eljárás egyetlen részből áll, ennek során a Testület értékeli a szolgáltatás által képviselt közszolgálati értéket.

A Testület a vizsgálat lefolytatását követően úgy találta, hogy a Nemzetiségi Rádió rádiós szolgáltatás magas közszolgálati értéket képvisel, és jóváhagyja a szolgáltatás eredeti feltételekkel történő további folytatását.

Budapest, 2022. június *hó, 13*”